

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2016

Věra Jelínková

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Proces volby střední školy u žáků ZŠ Žehušice
Bakalářská práce

Autor: Věra Jelínková
Studijní program: B7507- Specializace v pedagogice
Studijní obor: 7504R271 – Učitelství praktického
vyučování
Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Juklová, Ph.D.

Hradec Králové

Zadání bakalářské práce

Autor:	Věra Jelínková
Studium:	P13723
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství praktického vyučování
Název bakalářské práce:	Proces volby střední školy u žáků ZŠ Žehušice
Název bakalářské práce AJ:	The process of choice of secondary education at elementary school Žehušice

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá vývojem profesní orientace u žáků 8. a 9. tříd ZŠ Žehušice z hlediska formativních vlivů. Teoretická část práce popíše teoretické koncepce z oblasti volby povolání a shrne významné faktory, které volbu povolání ovlivňují. Její součástí bude také popis role výchovného poradce, třídního učitele a rodičů v tomto procesu. Praktická část bude vedena cílem popsat proces s důrazem na významné činitele, které volbu potencionálního povolání u žáků ZŠ Žehušice ovlivňují. Ke sběru dat bude použita smíšená výzkumná strategie.

ČÁP, Jan. Psychologie pro učitele. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-717-8463-X
BĚLOHLÁVEK, František. Osobní kariéra. Praha: Grada, 1994, 109 s. ISBN 80-716-9083-X
HAVLOVÁ, Jitka. Profesionální dráha ve 20. století: úvod do sociologie povolání. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996, 148 s. ISBN 80-718-4220-6
VENDEL, Štefan. Kariéerní poradenství. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 224 s. Psyché Grada). ISBN 978-80-247-1731-9
PRŮCHA, Jan. Pedagogický slovník. 1. vyd. Praha: Portál, 1995, 292 s. Psyché (Grada). ISBN 80-717-8029-4

Garantující pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Juklová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Anežka Volková

Datum zadání závěrečné práce: 11.2.2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Proces volby střední školy u žáků ZŠ Žehušice“ vypracovala samostatně a použila literaturu a prameny uvedené v seznamu literatury.

V Čáslavi 5. 4. 2016

Věra Jelínková .....

Poděkování:

Upřímně děkuji vedoucí práce Mgr. Kateřině Juklové za velmi vstřícný a obětavý přístup při odborném vedení bakalářské práce, za cenné rady a připomínky, které mně po celou dobu průběhu psaní bakalářské práce poskytovala.

Anotace

JELÍNKOVÁ, V. *Proces volby střední školy u žáků ZŠ Žehušice*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 56 s. Bakalářská práce.

Hlavním tématem této bakalářské práce je proces volby střední školy u žáků osmých a devátých tříd základní školy J.V. Sticha Punta Žehušice.

Součástí teoretického oddílu práce je popis faktorů, které volbu povolání ovlivňují.

Praktická část prezentuje výsledky průzkumného šetření, jehož cílem je na souboru žáků osmých a devátých tříd tyto faktory potvrdit a porovnat jejich důležitost v procesu rozhodování.

Klíčová slova: vzdělávací dráha, profesní orientace, volba střední školy, volba povolání, faktory ovlivňující volbu

Annotation

JELÍNKOVÁ, V. *The proces sof choice of secondary education at elemantary school Žehušice*. Hradec Králové: Faculty of education, University of Hradec Králové, 2016. 56 p. Bachelor Degree Thesis.

The main issue of this bachelor's thesis is to consider the choice process of secondary school in the case of the eighth and the ninth years' pupils of the primary school J.V. Sticha Punta Žehušice.

Firstly the theoretical part of the thesis includes description of factors which influence the choice process of occupation.

Subsequently practical part of the thesis presents the results of survey. The objective of the survey is to validate the theoretical factors and to compare their relevance in the choice process on the basis of the group of the eighth and the ninth years' pupils.

Key words:

Educational path, professional orientation, secondary school choice, occupation choice, factors influencing the choice

Obsah

ÚVOD	10
1. Vymezení základních pojmů.....	11
1.1 Volba vzdělávací dráhy.....	11
1.2 Výběr střední školy.....	12
1.3 Profesní orientace	12
2. Hlavní faktory ovlivňující volbu povolání.....	13
2.1 Představy žáka.....	14
2.2 Rodiče a rodina	15
2.3 Vrstevníci	16
2.4 Učitelé a výchovný poradce	17
2.5 Internet a sociální sítě.....	18
3. Další faktory ovlivňující profesní orientaci	18
3.1 Úřad práce	19
3.2 Atlas školství.....	20
3.3 Průvodce světem povolání	21
3.4 Integrovaný portál MPSV	22
3.5 Šance uspět na zvolené střední škole v přijímacím řízení.....	23
3.6 Obsah a náročnost studia.....	23
3.7 Informace o možnosti uplatnění absolventů středních škol v zaměstnání	24
4. Úvod do praktické části.....	25
5. Výzkumné cíle	25
6. Charakteristika místa šetření	26
7. Hypotézy	26
8. Metodika výzkumu.....	26
9. Charakteristika výzkumného souboru.....	27
10. Výsledky výzkumu a jejich interpretace	28

10.1	Vyhodnocení výzkumu a jejich interpretace	28
10.2	Testování hypotéz	45
10.3	Shrnutí výsledků výzkumu.....	46
ZÁVĚR		48
Použitá literatura:		49
Internetové zdroje:		52
Seznam obrázků:		52
Seznam tabulek:		52
Seznam grafů:		52
Seznam příloh:		53

ÚVOD

V období listopadové studentské sametové revoluce v roce 1989 se před žáky ukončující povinnou devítiletou školní docházku otevřela cesta větších možností výběru střední školy, profesní dráhy, profesní orientace a volby povolání. Tento proces ještě umocnil vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004.

Žáci, ukončující v českém vzdělávacím systému povinnou devítiletou školní docházku, dosahují na základní škole věku 14 a 15 let. Absolventi základních škol s výborným prospěchem volí studium na čtyřletých gymnáziích, kde je velký předpoklad, že v budoucnu dosáhnou vysokoškolského vzdělání. Žáci, kteří na základní škole prospívají s vyznamenáním, se uchylují ke studiu na různých středních školách s technickým, humanitním či jazykovým zaměřením, zakončených maturitní zkouškou. Je pouze na nich, jestli po ukončení studia půjdou do praxe nebo budou dále studovat na různých vysokých školách. Žáci, kteří v průběhu studia na základních školách dosáhli dobrého prospěchu, většinou inklinují ke studiu na učitelských oborech s maturitou. Žáci vykazující v osmém a devátém ročníku základní školy pouze dostatečný prospěch, volí rozličné tříleté učební obory, na kterých získávají výuční listy, které jim umožňují vykonávat zvolenou profesi a vstupují na trh práce.

Cílem předkládané bakalářské práce je analyzovat velice složitý a dlouhodobý rozhodovací proces volby střední školy u žáků Základní školy J.V.Sticha – Punta Žehušice.

První kapitola se zabývá vymezením základních pojmů. Další část práce je zaměřena na faktory ovlivňující volbu povolání žáků devátých ročníků a jejich následnou profesní orientaci. Jedná se zejména o subjektivní představu žáka, názor rodičů a blízké rodiny, vliv vrstevníků, rady třídních učitelů, učitelů odborných předmětů a výchovného poradce a v neposlední řadě sociální sítě. Teoretická část je zakončena informativními poznatky pro rozhodování žáků o profesní dráze, kde je zařazena šance uspět na zvolené střední škole v přijímacím řízení, obsah a náročnost studia a zároveň informace o možnosti uplatnění absolventů středních škol v zaměstnání.

V praktické části je analyzován proces volby střední školy u žáků devátých a osmých ročníků na Základní škole J.V.Sticha Žehušice v období dvou školních roků.

TEORETICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1. Vymezení základních pojmů

Pro proces volby střední školy jsou používány různé pojmy – prvotní volba povolání, volba další vzdělávací cesty, volba střední školy, volba další vzdělávací dráhy, profesní orientace, kariérové rozhodování, volba povolání, první směrová volba.

Průcha a kol. (2003, s. 274) definují termín **volba povolání** jako: „*Proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání, konkrétního povolání a celou profesní dráhu člověka*“. Na druhé straně Strádal a kol. (2002) zdůrazňují, že v posledních letech se pojem volba povolání používá v heterogenních významech a zahrnuje rozhodovací proces o daném povolání, které by daný jedinec měl touhu vykonávat, dále pak výchovu k volbě povolání, výběr adekvátní střední školy v devátém ročníku základní školy, hledání zaměstnání u konkrétního zaměstnavatele a rekvalifikace na jinou profesi.

1.1 Volba vzdělávací dráhy

Adekvátní volba vzdělávací dráhy je jedním z prioritních úkolů dospívajících jedinců. Žáci zvažují, zdali správná volba odpovídá jejich možnostem, schopnostem, dovednostem a zájmům. Je třeba také brát zřetel na zdravý rozvoj osobnosti, individuální spokojenost a úspěšnost.

Odborný termín volba vzdělávací dráhy lze definovat jako dlouhodobý rozhodovací proces, před kterým stojí žáci druhého stupně základní školy na konci povinné školní docházky, charakterizovaný obecným zvažováním vzdělávacího, profesního zaměření, výběrem z nabídky formálního vzdělávání, tj. volbou typu střední školy, oboru vzdělávání a konkrétní vzdělávací instituce. Ve svém významu se blíží dříve používanému pojmu první směrová volba (srov. Koščo, 1971).

1.2 Výběr střední školy

Složité a komplexní děj – výběr střední školy, můžeme označit jako primární výrazný krok v kariérovém vývoji žáka. Dospívající stojí před složitou volbou mezi různými typy středních škol a odborných učilišť. Mnohé z těchto institucí vycházejícím žákům nabízejí různé výhody např. prospěchové stipendium, svářečské zkoušky, řidičský průkaz různých skupin a hlavně jistotu potenciální práce v podniku.

Na výběr střední školy působí řada determinant a fungují zde nejrozličnější mechanismy. Výběr střední školy není záležitostí krátkodobého okamžiku vyplnění přihlášky, ale předchází mu složitý rozhodovací proces.

Pro tento rozhodovací proces, spojený se složitou volbou mezi nižším a vyšším sekundárním vzděláváním a přípravu na něj, jsou v odborné literatuře používána označení jako volba vzdělávací dráhy, kariérové rozhodování, profesní orientace, volba povolání, kariérové poradenství, kariérová výchova.

Greger a Walterová k tomu zaujímají tento postoj „*volba střední školy není jednorázovým aktem, nýbrž výsledkem dlouhodobého procesu determinovaného komplexem faktorů vnitřních i vnějších a ovlivňovaného subjektivními i objektivními okolnostmi.*“ Greger a kol. (2009, s. 9).

Při výběru střední školy dochází ke složité interakci mezi dospívajícím a společností. Žáci končící základní školu upřednostňují při výběru střední školy zejména možnost zajímavého výděлку, dobré sociální postavení a přípravu na další vysokoškolské vzdělání. Další z aspektů, které rozhodují o volbě střední školy, jsou i vzdálenost střední školy od místa bydliště žáků, přání zákonných zástupců, koníčky žáka a hlavně vlastní schopnosti žáka (Hřebíček, 1984).

1.3 Profesní orientace

Profesní orientace je podle Průchy a kol (2003) utváření a rozvíjení reálného profesního cíle, perspektivy mladého člověka, vlastností, schopností významných pro proces volby povolání a jeho vykonávání.

Profesní orientace má svoje charakteristické etapy. Protože se nejedná o rozhodování jednorázové, vývoj profesní orientace v podstatě probíhá už od dětství a končí v důchodovém věku jedince. Do jedenácti let věku dítěte žák prvního stupně základní školy pouze fantazíruje. Zhruba v šestém ročníku druhého stupně základní školy si žák uvědomuje, že ke kvalitnímu výkonu konkrétního povolání jsou potřeba jisté schopnosti a dovednosti nebo dobrý školní prospěch. Volbou konkrétní vzdělávací a profesní dráhy se nejvíce žáků začíná zabývat v osmém ročníku druhého stupně základní školy. Skutečným problémem se volba profesní orientace stává pro žáky a rodiče v devátém ročníku druhého stupně základní školy.

Podle Vendela (2008) má problémy jako nerozhodnost při výběru profese, potřeba ověřit si správnost studia a povolání až 60 % žáků v posledních ročnících základních škol.

Poledňová (2009, s.102) uvádí: „*Kvalitní rozhodování je ovlivněno různorodými podmínkami, mezi které lze zahrnout zejména zralost pro volbu profesní orientace, dostatek informací v profesní oblasti, zralost socioekonomického prostředí, ve kterém se jedinec vyskytuje a v neposlední řadě dobré sebepoznání.*“

2. Hlavní faktory ovlivňující volbu povolání

Dle Bělohávkova (1994 s. 59-60) lze klasifikovat několik hlavních faktorů ovlivňujících volbu povolání:

K těm nejzásadnějším se řadí:

1. Povolání rodičů - pro dospívajícího jedince jeho zákonný zástupce představuje jakýsi vzor, který mu umožňuje vytvořit si reálný obraz profese.
2. Příjem a vzdělání rodičů - výzkumy dokazují, že děti dosahují často stejného nebo vyššího stupně vzdělání než jejich rodiče.
3. Inteligence člověka - limituje žáka v náročnosti studia.
4. Profesionální zájmy - vytváří u žáka kladný vztah k oblasti lidské činnosti
5. Osobnost – charakterizuje vlastnosti jedince a jednotlivé rysy, které jsou pro určitou profesi typické nebo se vylučují s výkonem určité profese.

Na volbě se velkou mírou také podílejí třídní učitelé či učitelé jiných předmětů, výchovný poradce na konkrétní škole. V současné době ovlivňují volbu povolání i sociální sítě.

2.1 Představy žáka

Žáci devátých ročníků základních škol jsou při volbě své budoucí profesionální orientace velice variabilní a často mění svůj postoj k realitě. Tito mladí lidé často mají nereálná přání tužby nebo sny, které jsou v rozporu s jejich schopnostmi, dovednostmi, zájmy a zálibami (Hlad'o,2013).

Je samozřejmé, že žáci mající vyšší vzdělanostní aspirace, usilují o dosažení vyššího stupně vzdělání než žáci méně nadaní. Otázkou je, jestli vyšší vzdělanostní aspirace převládají u populace dívek nebo chlapců. Tímto problémem se ve svých pracích zabývají Šmídová, Janoušková, Katrňák (2008). Děvčata inklinují spíše k humanitním oborům nebo k jazykovým školám. Obecně volí střední školy, kde je kladen důraz na citovou stránku studia, péči a vztahovost. Chlapci se po absolvování devátého ročníku přiklánějí k technickým oborům, jako jsou průmyslové školy se zaměřením strojírenským, elektrotechnickým nebo chemickým. Není ovšem výjimkou, že typicky ženské profese zastávají i muži a naopak. Gender se do volby střední školy promítá v rovině horizontální (obsah vzdělávacích drah) i vertikální (stupeň dosaženého vzdělání). Výsledkem je převaha chlapců ve specializovaných technických, matematických a dívek ve všeobecně vzdělávacích programech.

Představy samotného žáka podle psychologických studií ovlivňují rysy jeho osobnosti. Extrovertní jedinci preferují vnější svět, mají velice rádi aktivní činnost, mají tendenci pracovat s lidmi a hodně komunikovat. Upřednostňují přímý kontakt s druhou osobou. Jsou slovně a fyzicky velice aktivní. Na druhé straně introvertní žáci upřednostňují svůj vnitřní svět. Jsou zádumčiví, často o realitě dlouze přemýšlejí. Jejich doménou je klid a fakt, že než něco zrealizují, chtějí si daný problém do podrobností promyslet (Vendel 2008).

V žádném případě nelze podcenit při volbě povolání charakteristiku rodiny. Vyšší vzdělanostní aspirace byly zaznamenány u obou pohlaví žáků devátého ročníku, kteří vyrůstají v úplné rodině v kontrastu s žáky, kteří vyrůstají v neúplné rodině.

2.2 Rodiče a rodina

Při procesu volby profesní orientace u žáků devátých ročníků jsou rodiče a rodina velice významný a nepřehlédnutelný faktor. Valná část pubescentů je toho názoru, že jejich zákonní zástupci mají zodpovědnost za jejich kariérovou evoluci. Proto při volbě další vzdělávací a profesní dráhy očekávají jejich zásadní vliv. Podle jejich názoru by měli rodiče nastartovat jejich rozhodovací proces, a proto je považují za jeden z nejvýznamnějších společenských činitelů při jejich rozhodování na volbu povolání. Rodiče se pro ně stávají prvotním článkem informací, rad a pomoci.

Neopomenutelným faktorem limitujícím volbu povolání je nejen vliv otce a matky, ale i velice významný vliv celkového rodinného prostředí. Průcha a kol. (2003) tvrdí, že rodinné prostředí působí na základní, psychické, fyzické a společenské charakteristiky evoluce individua od narození až mnohdy do období dospělosti. Rodinné prostředí jako celek formuje komunikační a jazykovou úroveň žáka, jeho city v oblasti poznávací, jeho postoje, hodnotové orientace a předsudky. Podílí se též na jeho studijních výsledcích a postoji ke škole a vzdělávání.

Také vzdělání rodičů má velký vliv na volbu povolání u dětí. Rodiče se středním či vysokoškolským vzděláním se aktivněji podílejí na volbě povolání svých potomků. Mají snahu orientovat se v seznamu nabízených škol, školy roztrždit a svému dítěti nabídnout už užší konkrétní výběr. Tito rodiče se snaží svému potomkovi ulehčit rozhodnutí, ale současně mají na své potomky vysoké vzdělanostní nároky.

Na druhé straně rodiče s výučním listem jsou u svých potomků podstatně benevolentnější a tolerantnější. Své potomky považují za individua, která jsou schopna přiměřeným způsobem posoudit své studijní výsledky a na základě nich rozhodnout o další volbě povolání. Typickou vlastností těchto rodičů je nerozhodnost a nejistota. Jejich postoj ke svým dětem však do jisté míry můžeme chápat jako jakési alibi do budoucna. To znamená, vybere-li si dítě školu samo, nemohou se dostat do konfliktu s rodiči, že jim tuto cestu oni vybrali (Kartňák 2004).

V tradiční rodině plní svou významnou funkci otec i matka. Vzhledem k tomu, že jedinec v průběhu svého vývoje tráví více času v péči matky, více s ní komunikuje a svěřuje se jí se svými problémy, tak v konečné fázi rozhodovacího procesu o volbě povolání se raději přiklání k názorům své matky a je podstatně více pod jejím vlivem.

Při rozhodovacím procesu o volbě povolání nelze v žádném případě podceňovat ani funkci otce. Tradiční role otce je kontrolní. Otec dohlíží, vypracovává s dětmi domácí úkoly nebo s nimi sleduje televizi. Vzájemná interakce otce a jeho potomka je podstatně volnější a tento vztah je vzájemný. Z různých výzkumů vyplývá, že od raného dětství až do patnáctého věku dítěte se otec méně zajímá o přípravu dítěte do školy, a tudíž méně ovlivňuje volbu další vzdělávací dráhy svého potomka (Hlad' o 2013).

Specifickým faktorem, který do jisté míry také limituje volbu povolání žáků, je v rodinném prostředí přítomnost sourozenců. Při volbě profesní dráhy můžeme sourozence chápat jako apel a zdroj konkurence. To znamená, že starší sourozenci zprostředkovávají svým mladším sourozencům mnoho informací o středních školách, fungují jako důležitý faktor utváření potenciálních plánů ve vztahu ke vzdělávání a zvolené profesi. Starší i mladší sourozenci v rodinách, kromě toho, že spolu vzájemně komunikují o volbě povolání, nepodceňují názory svých kamarádů a vrstevníků.

2.3 Vrstevníci

Žáci devátých ročníků základních škol mají tendenci srovnávat své znalosti, schopnosti a dovednosti se svými přáteli, kamarády a vrstevníky. Navzájem mezi sebou diskutují o středních školách. Starší vrstevníci a kamarádi jsou pro žáky devátých ročníků základních škol zdrojem informací o budoucí střední škole. Proto je vítanou aktivitou návštěva bývalých absolventů, jež je neformálně informují, radí a pomáhají s volbou další vzdělávací a profesní dráhy. Mohou porovnat silné a slabé stránky dané školy a uklidnit mladší spolužáky ve složitém období nejistoty. Přináší do základních škol jakousi osvětu o životě středoškolských studentů, poskytují informace o světě práce a vzdělávacím systému, pomáhají svým mladším kamarádům s vytyčováním životních cílů a s plánováním další vzdělávací a profesní dráhy.

Významnou roli vrstevníků popisuje ve své práci Taylorová (1992), která podotýká, že vrstevníci hrají primární úlohu především v poskytování informací nezbytných pro efektivní kariérové rozhodování.

2.4 Učitelé a výchovný poradce

Učitelé se ve svých předmětech snaží žáky motivovat, vést je k tvůrčí činnosti a poskytují jim mnoho informací. Ještě konkrétněji a cíleněji působí na celkovou evoluci žáků třídní učitel. Každý třídní učitel ve své třídě specificky organizuje a vede profesně orientační činnost. Nejen žákům, ale také zákonným zástupcům podávají učitelé na rodičovských schůzkách a v době konzultačních hodin průběžné individuální informace o volbě povolání. Přístupují individuálně ke svým žákům, pomáhají utvářet jejich kariérové představy a jsou jim velkou oporou při sebehodnocení a při rozhodování o studijní a profesní budoucnosti po ukončení povinné devítileté školní docházky.

Je samozřejmé, že učitelé individuálně hodnotí žáka v jednotlivých vyučovacích předmětech, ale zároveň posuzují vědomosti, dovednosti, projevy nadání, zájmy a případné vzdělávací obtíže žáka. Třídní učitelé vedou na druhém stupni základních škol osobní portfolia o svých žácích a na základě toho společně se zákonnými zástupci žáků spolupůsobí na utváření vzdělanostních a profesních aspirací. Učitel se tak stává zásadním činitelem informací rad a pomoci.

K velice účinným motivačním prvkům třídního učitele žáků devátého ročníku náleží různé poradenské a informační akce nebo exkurze v daném regionu. Třídní učitel tímto krokem docílí provázanosti školního vzdělávání se skutečným světem práce. Exkurze v různých podnicích žáky seznámí s obsahem jednotlivých profesí a s konkrétním pracovním prostředím.

Na všech českých základních školách aktivně funguje výchovný poradce. Ve většině případů je tato funkce přidělena kvalifikovanému a zkušenému pedagogovi s odpovídajícím vzděláním. Výchovní poradci fungují na školách jako informátoři a zároveň jako zdroj informací souvisejících s dalším studiem a povoláním žáků devátých ročníků. Kromě informačního zabezpečení jsou jeho hlavními úkoly poradenské a metodické činnosti, které souvisí s rozhodováním o vzdělávací a profesní dráze žáků. Výchovní poradci velice úzce a intenzivně spolupracují s třídními učiteli a rodiči. Na rodičovských schůzkách a v konzultačních hodinách podávají rodinným zástupcům objektivní informace o středních školách, učebních oborech s maturitou a učebních oborech. Jsou zprostředkovatelem prezentací odborných pracovníků

středních škol na základních školách. Pod jejich pravomoc též spadá realizace odborných přednášek, besed, realizace exkurzí a administrativní činnost.

Na některých školách v České republice pracuje školní psycholog. Jeho zřízení je v kompetenci ředitele příslušné základní školy a závislé na finančních prostředcích. Pomyslný trojúhelník: třídní učitel – výchovný poradce – školní psycholog jsou hlavními aktéry kariérového poradenství a náplní jejich práce je mimo jiné pedagogická a psychologická diagnostika v souvislosti s volbou povolání žáků devátých ročníků. Je třeba zmínit, že školní psycholog disponuje většími odbornými znalostmi, zázemím a má zpravidla větší časovou kapacitu pro řešení individuálních problémů žáků základních škol než výchovný poradce.

Je samozřejmé, že učitelé různých předmětů, třídní učitelé, výchovní poradci, školní psychologové, školní speciální pedagogové získávají velice důležité informace pro volbu povolání žáků devátých ročníků z různých zdrojů. Nemůžeme opomenout, že mezi významné činitele faktorů 21. století ovlivňujících volbu povolání žáků devátých ročníků základních škol náleží sociální síť.

2.5 Internet a sociální síť

Téměř všechny střední školy a odborná učiliště v České republice mají zřízeny svoje oficiální internetové stránky. Žákům devátých ročníků, kteří stojí před volbou, tak přinášejí velice cenné informace například o termínech dnů otevřených dveří, kdy žáci mohou sami nebo v doprovodu rodičů konkrétní vzdělávací institut navštívit. Dále o požadavcích přijímacího řízení, o počtu přijímaných žáků a v neposlední řadě informace o úspěšnosti absolventů při přijímacím řízení.

Mezi nejnámější a nejpoužívanější sociální sítě bezesporu patří Facebook, Twitter, MySpace, Skype a Youtube. Poslední dobou se rozmohl fenomén – Facebook, který žákům umožňuje komunikaci s vrstevníky, spolužáky, přáteli nebo známými.

3. Další faktory ovlivňující profesní orientaci

Pro napsání této práce bylo poměrně obtížné izolovat od sebe faktory, které se promítají do volby povolání a profesní orientace žáků devátých ročníků

základních škol. V předchozí kapitole jsme sice vyčlenili jakési hlavní faktory, mezi které jsme zařadili především představy žáka, rodiče a rodinné prostředí, vrstevníky, kamarády, přátele a známé, učitele, výchovné poradce nebo sociální síť.

V žádném případě, však nelze podcenit roli další faktorů ovlivňujících profesní orientaci jako je návštěva úřadu práce, práce a orientaci v internetových portálech Atlas školství, Průvodce světem povolání a Integrovaný portál.

3.1 Úřad práce

Již žáci osmých ročníků základních škol absolvují v prvním pololetí pod vedení svých třídních učitelů a výchovného poradce návštěvu úřadu práce, který spadá pod příslušnou regionální oblast. Zde většinou stráví jeden vyučovací den, kde jsou pro ně připraveny speciální programy úzce související s volbou jejich profesní orientace.

Pod vedením erudovaného pracovníka, zaměstnaného při úřadu práce je jim poskytována převážně informační a poradenská činnost. Úřady práce v informačních a poradenských střediscích nabízejí žákům druhého stupně základních škol široké informační a poradenské služby související s volbou profesní orientace nebo při volbě další vzdělávací a profesní dráhy po ukončení povinné školní docházky. Žáci se mohou seznámit s pracovním uplatněním na trhu práce.

Poradenská a informační centra při úřadech práce žákům základních škol poskytují na základě jejich schopností, způsobilosti a zájmů informace o celé škále profesí a možnostech zaměstnání z hlediska kvalifikačních předpokladů. Žáci většinou procházejí skupinou poradenskou a informačních činností, což znamená různé přednášky, diskuse, besedy, exkurze, promítání nebo sociální výcvik.

Úřad práce nabízí žákům devátých ročníků základních škol, hledajícím svoji budoucí profesní orientaci, nepřehledné množství přístupných informačních materiálů. Mezi ně můžeme zařadit kompletní databáze s podrobným přehledem možností dalšího studia na různých středních školách, středních odborných učilištích a učilištích v příslušné regionální oblasti, do které žák spadá i v rámci celé České republiky.

Úřady práce dále pak žáky informují o veletrzích středních škol a učebních oborů. Žáci základních škol mají možnost na těchto akcích vést dialog s oficiálními

zástupci těchto škol nebo s jejich studenty, získat informace o možnostech studia, nabízených oborech vzdělání a jejich specifikách, přijímacích řízeních, míře výběru školy, o možnostech ubytování, stravování a volnočasových aktivitách.

3.2 Atlas školství

Stránky jsou provozovány soukromou společností P.F. art.cz, spol. s r.o. za spolupráce ministerstvem práce a sociálních věcí.

Obrázek 3.2: Internetové stránky – Atlas školství - zdroj: <http://www.atlasskolstvi.cz/>

V internetovém Atlase školství žáci devátých ročníků nalézají aktuální přehledy středních škol a jejich nabídku vzdělávání. Nejen žáci devátých ročníků, ale i jejich zákonní zástupci zde mohou vyhledat množství prezentací a podrobných informací o středních školách. Střední školy na těchto stránkách mohou žáci a jejich rodiče najít podle názvu školy, podle oboru, zřizovatele nebo podle krajů – regionů. Portál dále

přináší informace o přihlašování ke vzdělání, přijímacím řízení, rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí žáka, přijímání do oboru vzdělání s talentovou zkouškou, odvolacím řízení, pilotním ověřováním přijímacího řízení a formuláře přihlášek.

Velice důležitou informací pro žáky je podle tohoto odkazu nabídka zaměstnání nebo profese po vystudování střední školy, kterou tyto vzdělávací instituce garantují.

3.3 Průvodce světem povolání

Interaktivní internetové stránky jsou provozovány společností 5D software spol. s r.o.

The screenshot shows the website 'www.gwo.cz' with the title 'Průvodce světem povolání'. The navigation bar includes 'START', 'HLAVNÍ MENU', 'MAPA', 'VAŠI FAVORITÉ', 'O PSP', and 'HELP'. A sidebar on the left lists various categories like 'Dotazníky', 'Výběr podle', and 'Další nabídky'. The main content area is titled 'Průvodce světem povolání (PSP)' and contains several sections: 'Kdo jste? Jsem ...' with sub-sections for 'Žák základní školy nebo gymnázia', 'Student nebo učeň odborné školy nebo učiliště', 'Absolvent střední nebo vysoké školy', 'Zájemce o zaměstnání', 'Člověk, který chce změnit svou profesi', 'Nezaměstnaný', and 'Zdravotně postižený'; 'Zajímám se o celý program' with the sub-section 'Chci procházet celým programem krok za krokem'; 'Co v programu PSP nenajdete' with a list of items; and 'Podpora programu Průvodce světem povolání...'. At the bottom, there is a Google search bar, a 'Reklama' section, and a 'slovenská verze' link. The footer includes logos for the European Union and Leonardo da Vinci, along with the text 'Copyright (c) autoři 1997, 2001, 2004, 2007'.

Obrázek 3.3: Internetové stránky – Průvodce světem povolání- Zdroj: <http://www.occupationsguide.cz/>

Průvodce světem povolání nabízí podrobné informace o více než 600 povoláních formou textu, zvukových dialogů a fotografií, řadu způsobů, jak si vybrat nejvhodnější povolání podle dovedností a zájmů či dalších kritérií.

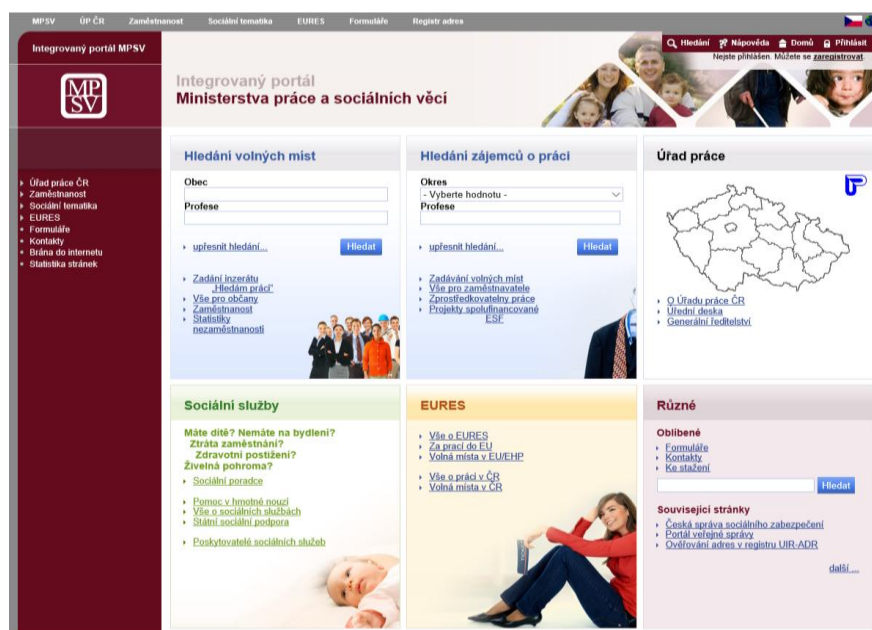
V hlavní nabídce mohou žáci devátých tříd najít výběr povolání podle oblíbených vyučovacích předmětů, stylu odívání pro výkon konkrétní profese, podrobnou charakteristiku pracovní činnosti daného zaměstnání, informace o předmětu práce a pracovišti nebo abecední seznam profesí.

Tyto internetové stránky zohledňují též různé zdravotní problémy žáků. Jedná se především o poruchy fyziologické jako například problémy související s cévní soustavou, dýcháním, bolesti zad a dolních končetin dále pak poruchy smyslových orgánů zejména zraku a sluchu. Volbu povolání žáků základních škol na těchto stránkách mohou také usnadnit odkazy, kde se mohou vypořádat i s jinými problémy – například složení zkoušek, zajištění bydlení, ochrana svého zdraví, vyřešení osobních vztahů, řešení finančních problémů.

3.4 Integrovaný portál MPSV

Provozovatelem těchto stránek je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí na hlavní stránce nabízí na jednom ze svých odkazů s názvem Zaměstnanost databázi škol, kde je možné najít školy v České republice a prohlédnout si obory, které se zde vyučují. Tento portál Ministerstva práce a sociálních věcí umožňuje hledání škol a oborů podle názvu školy, druhu a typu školy, obce, okresu, názvu nebo kódu oboru, vyučovacího jazyku, formy

studia, ukončení studia či stupně vzdělání. Žáci a jejich zákonní zástupci zde najdou informace o přijímacích zkouškách, počtu přihlášených a přijatých žáků v minulém školním roce

Obrázek 3.4: Internetové stránky – Integrovaný portál- Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/>

nebo informace o ubytování a stravování žáků. Každá škola na této stránce má uveden odkaz na své internetové stránky.

V nabídce najdou žáci devátých ročníků a jejich zákonní zástupci také počty absolventů škol evidovaných na úradech práce. Žáci zde mohou nalézt přesný počet evidovaných absolventů rozdělený na počet dívek a chlapců nebo počet absolventů, kteří dosud nepracovali.

3.5 Šance uspět na zvolené střední škole v přijímacím řízení

S účinností od 1. ledna 2012 si mohou uchazeči o studium na střední škole na základě zákona č. 472/211 Sb. podat dvě přihlášky. Termín přijímacího řízení je většinou stanoven na měsíc duben, talentové přijímací zkoušky jsou realizovány dříve.

Mnoho státních střední škol a středních odborných učilišť v posledních letech zavádí tzv. pilotní přijímací řízení. To v sobě zahrnuje to, že ředitel konkrétní vzdělávací instituce stanoví podmínky a kritéria, která jsou nutná splnit k přijetí ke studiu na dané střední škole. Zohledňuje se zejména prospěch v prvním pololetí osmého ročníku, ve druhém pololetí osmého ročníku a v prvním pololetí devátého ročníku základní školy. Poté žák devátého ročníku vykonává písemné přijímací zkoušky z matematiky a z českého jazyka. Největší bodové ohodnocení ovšem získá za dobrý prospěch.

Uspěje-li žák při přijímacím řízení, musí také brát v potaz konkrétní obsah a náročnost studia na střední škole, kterou si zvolil.

3.6 Obsah a náročnost studia

Náročnost a obsah studia mohou žáci základních škol oficiálně posoudit na základě informací, které jim zvolená střední škola poskytuje. Patří k nim například učební plán zvolené střední školy, kde žáci mohou nalézt všechny povinné, povinně volitelné a nepovinné vyučovací předměty v daném oboru vzdělání, jejich týdenní časovou dotaci a zařazení v jednotlivých ročnících studia. Naleznou zde i informace o dalších aktivitách školy jako jsou sportovní, výcvikové a jiné kurzy, exkurze, projektové týdny nebo odborné praxe.

Náplň a obsah učiva v jednotlivých vyučovacích předmětech je vymezen v učebních osnovách. Učební osnovy stanovují cíl vyučovacího předmětu, vymezují rozsah učiva, jeho členění do tematických celků, naznačují základní metody a formy výuky Vališová a kol. (2007). Podobně jako každá základní škola, tak i střední školy mají svůj školní vzdělávací program, na jehož základě střední škola uskutečňuje vzdělávání v daném oboru vzdělání.

Kromě učebních plánů, učebních osnov a školního vzdělávacího programu existuje jen velice málo možností, jak mohou žáci základní škol a jejich zákonní zástupci náročnost studia na střední škole posoudit. Vodítkem pro žáky a rodiče jsou pouze subjektivní informace, které obdrží od osob ze společenského okolí nebo z počtu žáků, kteří danou střední školu úspěšně nedokončí.

3.7 Informace o možnosti uplatnění absolventů středních škol v zaměstnání

Informace o možnosti uplatnění absolventů středních škol v zaměstnání jsou pro žáky a jejich zákonné zástupce nezbytné pro zjišťování, která povolání lze po absolvování konkrétního oboru na střední škole vykonávat. Požadavky na jednotlivé profese, příjmy ve zvoleném povolání, nezaměstnanost absolventů na trhu práce či obsah profese se stávají dalším informativním poznatkem pro rozhodování žáků o profesní dráze.

Informace o možnostech uplatnění absolventů středních škol v zaměstnání považujeme pro rozhodování o další vzdělávací a profesní dráze za důležitý mezník při rozhodování o studiu na různých středních školách.

II. PRAKTICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

4. Úvod do praktické části

Práce vychází z předpokladu, že na volbě střední školy se u žáků uplatňují různá kritéria – představy žáka, vliv jeho rodiny, vliv vrstevníků, rady učitelů a výchovných poradců a informace získaná na internetových stránkách. Cílem mé práce bylo porovnat sílu vlivu těchto faktorů u žáků 9. tříd ZŠ Žehušice.

Toto téma je v dnešní době velmi aktuální. Velké množství škol zažívá boj o každého žáka a snaží se jim nabídnout různé motivující aktivity. Já sama pracuji již 8 rokem na Základní škole J.V. Sticha Punta v Žehušicích. Jako učitelka se mnohokrát ve své profesi setkávám s dotazy svých žáků týkajícími se jejich vysněné školy.

Toto mě vedlo k napsání této bakalářské práce, která by shrnula poznatky o vlivech na rozhodování žáka a stala se tak jakýmsi návodem, jak budoucím studentům poradit a pomoci při volbě další vzdělávací dráhy.

5. Výzkumné cíle

1. Jak obtížně vnímají žáci základní školy rozhodování o budoucí škole či povolání?
2. Které vlivy se nejvíce promítají do rozhodování žáků při výběru střední školy či budoucího povolání?
3. Vliv zájmů (koníčků) na volbu budoucí školy či povolání?
4. Do jaké míry ovlivňují volbu střední školy předměty, v kterých žák vyniká?
5. Kdo měl podle názoru žáků při výběru střední školy největší vliv?
6. Které další vzdělávací instituce nebo osoby stimulují žáky při výběru střední školy?
7. Jaká je ovlivnitelnost rozhodování žáků při volbě střední školy burzami škol?
8. Do jaké míry ovlivňuje rozhodování žáků při volbě střední školy účast na dnech otevřených dveří?
9. Jaká je míra rozhodování na volbu střední školy při dnech otevřených dveří?
10. Vliv informací získaných na internetu na volbu svého budoucího povolání?

11. Jaký postoj mají rodiče k rozhodnutí žáka?
12. Který typ školy žáci základní školy chtějí studovat?
13. Jakého nejvyššího vzdělání by žáci základní školy chtěli dosáhnout?

6. Charakteristika místa šetření

Příprava na volbu další vzdělávací a profesní dráhy na základní škole je zahrnuta v učivu tematického okruhu Svět práce. Je rozčleněna do několika vyučovacích předmětů – občanská výchova, praktické činnosti, počítačová praktika.

Základní škola svým žákům poskytuje informační materiály, zprostředkovává jim aktuální informace pro volbu další profesní a vzdělávací dráhy prostřednictvím školních nástěnek, návštěvy úřadu práce, exkurzí nebo besed. Na internetových stránkách zveřejňuje aktuální informace o dostupných elektronických zdrojích.

Každý školní rok absolvují žáci devátého ročníku přijímací zkoušky „nanečisto“ z českého jazyka a matematiky.

7. Hypotézy

Hypotéza H1: Při výběru střední školy nejvíce žáky ovlivňují rodiče.

Hypotéza H2: Žáci při volbě střední školy žádají více o radu třídního učitele než výchovného poradce.

Hypotéza H3: Rozhodování o budoucí škole významně ovlivnila účast na dnu otevřených dveří.

8. Metodika výzkumu

Výzkumné šetření jsem realizovala pomocí dotazníku, který byl převzat z bakalářské práce na téma Volba povolání žáků 9. tříd a faktory, které ho ovlivňují.

Dotazník se skládá z 15 uzavřených otázek, kde žáci měli možnost označit pouze jednu odpověď z nabízených možností, u dvou otázek číslo 4 a 7 mohli žáci zakroužkovat až tři odpovědi. V otázce číslo 8 měli žáci na výběr i více možných odpovědí.

Otázky jsou zaměřeny na několik oblastí. Nejdříve bylo zjišťováno, jak obtížné je rozhodování žáků o budoucí volbě povolání. Další část dotazníků byla směřována na faktory, které volbu povolání ovlivňují. V poslední části dotazníku jsem zjišťovala volbu jejich další vzdělávací dráhy.

Výzkum byl realizován ve dvou školních rocích v osmých a devátých třídách. V úvodu hodiny byli žáci seznámeni s tématem dotazníku, pro jaké účely byl dotazník žákům zadáván, jak mají dotazník vyplnit i o jeho anonymitě. V případě jakýchkoliv nejasností se žáci mohli během vyplňování dotazníku zeptat. Časový limit nebyl určen. S průběhem výzkumného šetření u žáků osmých a devátých tříd základní školy byla obeznámena ředitelka školy, třídní učitel i výchovný poradce. Všechny tři zmíněné osoby byly přítomni na začátku vyučovací hodiny, kdy jsem žákům dotazník s příslušnými instrukcemi zadala.

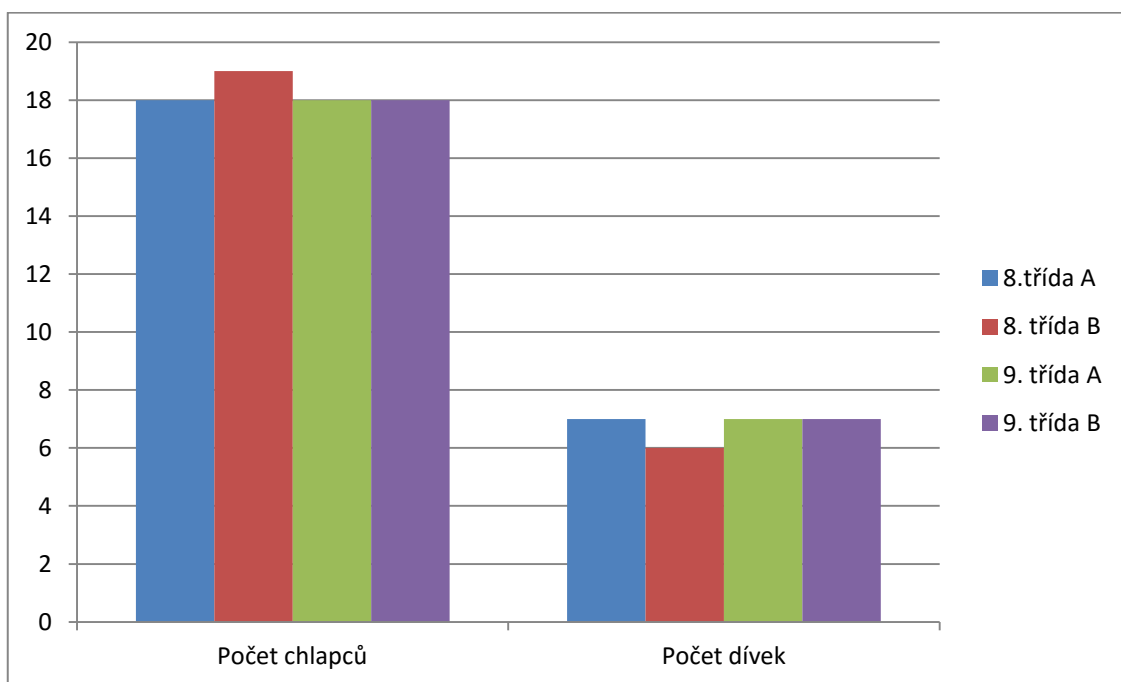
9. Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumné šetření bylo prováděno pomocí dotazníků na Základní škole Jana Václava Sticha Punta v Žehušicích ve školním roce 2014/2015 a 2015/2016 u žáků osmých a devátých tříd, kde je v každé třídě 25 žáků ve věku 14 - 16 let. Tito žáci ještě neměli podané přihlášky na další vzdělávací instituce. Žáci vyplňovali dotazník v rámci přípravy na volbu povolání, kde byl přítomen třídní učitel a výchovný poradce. Ve třídách se nenacházel nikdo se zdravotním postižením či znevýhodněním. Dotazníky vyplnilo a odevzdalo 100 žáků, z toho bylo 73 chlapců a 27 dívek. Strukturu průzkumného vzorku podle tříd a pohlaví znázorňuje tabulka a graf. č.1, z něhož vyplývá, že větší zastoupení ve vzorku měli chlapci.

Tabulka č.1: *Rozdělení žáků podle tříd a pohlaví*

Znak	Počet chlapců	Počet dívek
8. třída A	18	7
8. třída B	19	6
9. třída A	18	7
9. třída B	18	7

Graf č. 1: Rozdělení žáků podle tříd a pohlaví

10. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

10.1 Vyhodnocení výzkumu a jejich interpretace

Cíl č. 1. Obtížnost rozhodování žáků základní školy o budoucí škole či povolání bylo sledováno v otázce číslo 2.

Otázka č. 2 – Obtížnost rozhodování

Z výsledků vyplývá, že rozhodování je pro žáky těžké a dlouho váhají než rozhodnout, kterým směrem se po ukončení povinné devítileté školní docházky vydají.

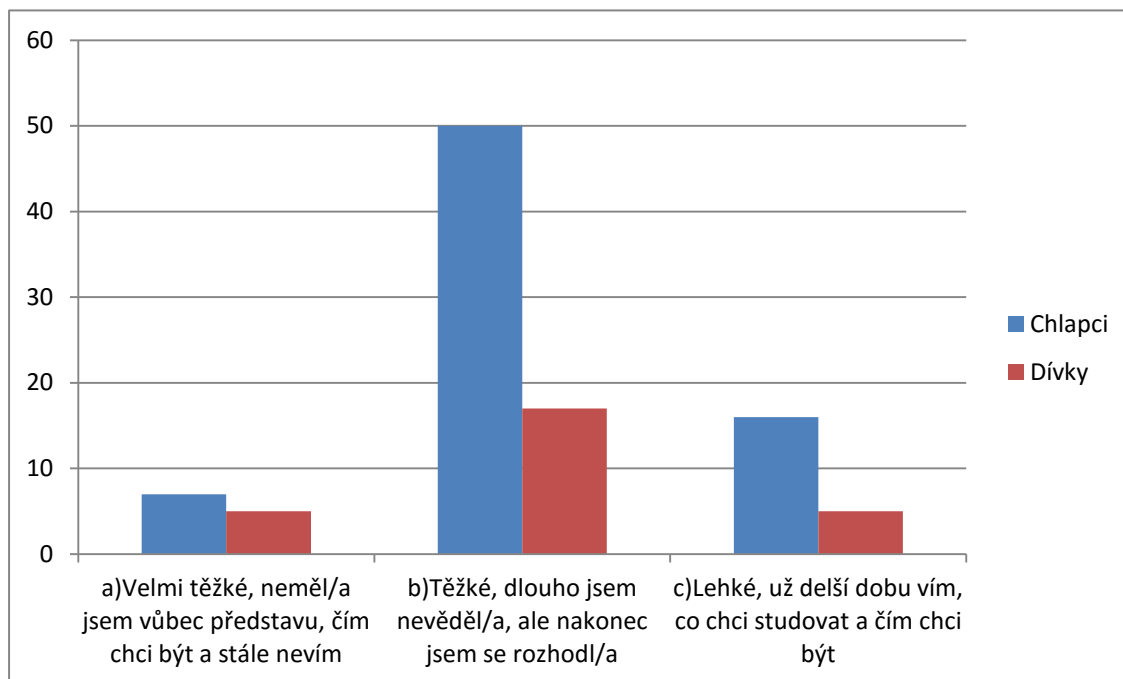
Výzkumem bylo zjištěno, že pouze 16 (9,6%) chlapců z celkového počtu 73 mají další vzdělávací dráhu vybranou. Naopak u dívek byly výsledky stejné, 5 (18,5%) dívek nemělo vůbec představu o svém budoucím povolání a 5 (18,5%) dívek z celkového počtu 27 už delší dobu mají představu o svém budoucím povolání. Nejčastější odpovědí, která byla u dívek zaznamenána, je, že jejich rozhodování o budoucí škole či povolání bylo pro ně těžké, tuto odpověď uvedlo 17 (63%) dívek.

Výsledky jsou zaznamenány v grafu a tabulce č.2.

Tabulka č.2: *Obtížnost rozhodování*

Znak	a) Velmi těžké, neměl/a jsem vůbec představu, čím chci být a stále nevím		b) Těžké, dlouho jsem nevěděl/a, ale nakonec jsem se rozhodl/a		c) Lehké, už delší dobu vím, co chci studovat a čím chci být	
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Chlapci	7	9,6	50	68,5	16	21,9
Dívky	5	18,5	17	63	5	18,5

Graf č.2: *Obtížnost rozhodování*

Cíl č. 2. Jaké bude uplatnění žáku na trhu práce po dokončení školy?

K naplnění tohoto cíle došlo v otázce číslo 3.

Žáci při svém rozhodování o další vzdělávací dráze využívají informací o možnostech uplatnění absolventů jednotlivých středních škol v zaměstnání. Tyto informace se stávají nezbytné v jejich uvažování, která povolání lze po absolvování příslušné střední školy vykonávat, a tím pádem i poznatkem pro vyhledávání a posouzení dalších informací, ke kterým patří i nezaměstnanost absolventů po dokončení školy.

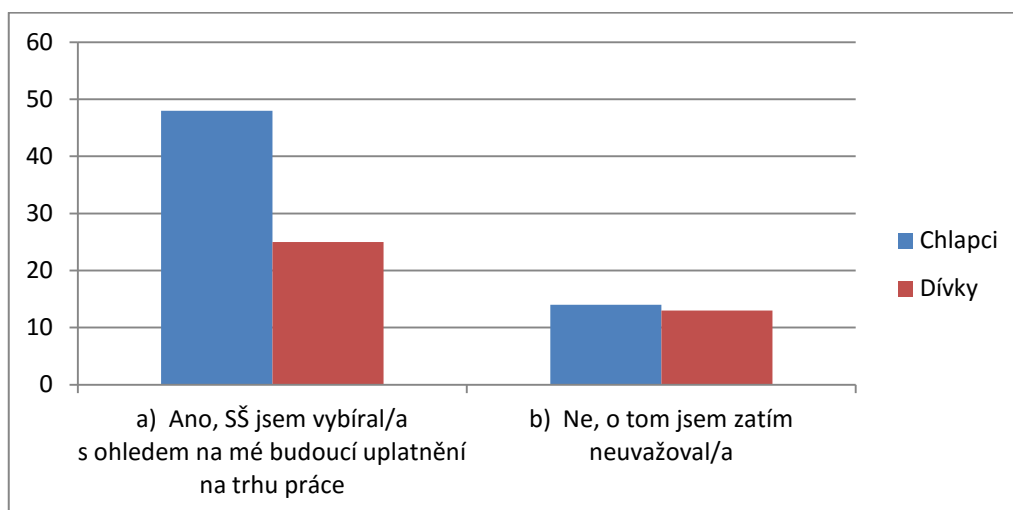
Otázka č. 3 - Uvažoval/a jsi o tom, jaké budeš mít uplatnění po dokončení školy?

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že žáci si vybírají další vzdělávací dráhu s ohledem na budoucí uplatnění na trhu práce. Tato odpověď byla zaznamenána u 48 (65,8%) chlapců a u 14 (51,9%) dívek. Menší počet dotázaných žáků – 25 (34,2%) chlapců, 13 (48,1%) dívek zatím neuvažovalo, jaké budou mít uplatnění po dokončení vybrané vzdělávací instituce. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.3.

Tabulka č.3: Úvahy žáků o uplatnění po dokončení školy

Znak	a) Ano, SŠ jsem vybíral/a s ohledem na mé budoucí uplatnění na trhu práce		b) Ne, o tom jsem zatím neuvažoval/a	
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Chlapci	48	65,8	25	34,2
Dívky	14	51,9	13	48,1

Graf č.3: Úvahy žáků o uplatnění po dokončení školy

Cíl č. 3. Které vlivy se nejvíce promítají do rozhodování žáků při výběru střední školy či budoucího povolání?

Tento cíl byl v dotazníku sledován v otázce č. 4, 5, 6.

Při volbě další vzdělávací dráhy je patrná role rodičů, větší část adolescentů zastává názor, že rodiče se nejvíce promítají do jejich rozhodování při výběru střední školy. Určitou váhu při volbě povolání mají jejich zájmy a předměty, ve kterých vynikají a zvyšují jejich zájem o obor. Žáci si také uvědomují význam informací o možnostech uplatnění absolventů jednotlivých oborů v zaměstnáních pro rozhodování o další vzdělávací a profesní dráze.

Otázka č. 4 - Co tě nejvíce ovlivnilo při výběru školy či budoucího povolání?

Dle výzkumu mají největší vliv na budoucí povolání dítěte rodiče – tuto odpověď uvedlo 46 (20,4%) žáků. Zájem o obor má 39 (17,3%) žáků a 36 (15,9%) dotazovaných žáků ve svém dotazníku udává možnost uplatnění absolventů na trhu práce.

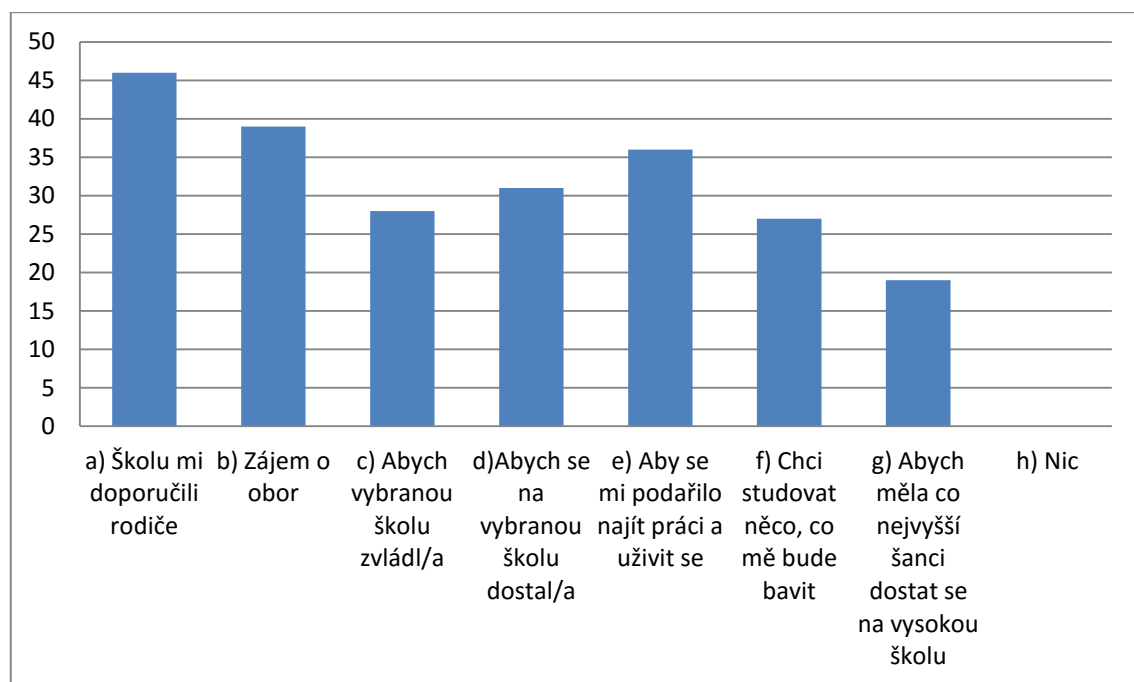
Díky získaným výsledkům se potvrdilo, že neopomenutelným vlivem při výběru střední školy je zvládnutí přijímacího řízení, tuto odpověď uvedlo 31 (13,7%) žáků a náročnost studia. 19 (8,4%) žáků si představuje středoškolské vzdělání jako přípravu ke studiu na vysoké škole.

V této otázce mohli žáci zatrhnout až tři možné odpovědi, ale nikdo z dotázaných žáků nezatrhl poslední odpověď. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.4.

Tabulka č.4: Ovlivnitelnost žáků při výběru školy či budoucího povolání

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a)Školu mi doporučili rodiče	46	20,4
b)Zájem o obor	39	17,3
c)Abych vybranou školu zvládl/a	28	12,4
d)Abych se na vybranou školu dostal/a	31	13,7
e)Aby se mi podařilo najít práci a užít se	36	15,9
f)Chci jít studovat něco, co mě bude bavit	27	11,9
g)Abych měla co nejvyšší šanci dostat se na vysokou školu	19	8,4
h)Nic	0	0

Graf č. 4: Ovlivnitelnost žáků při výběru školy či budoucího povolání

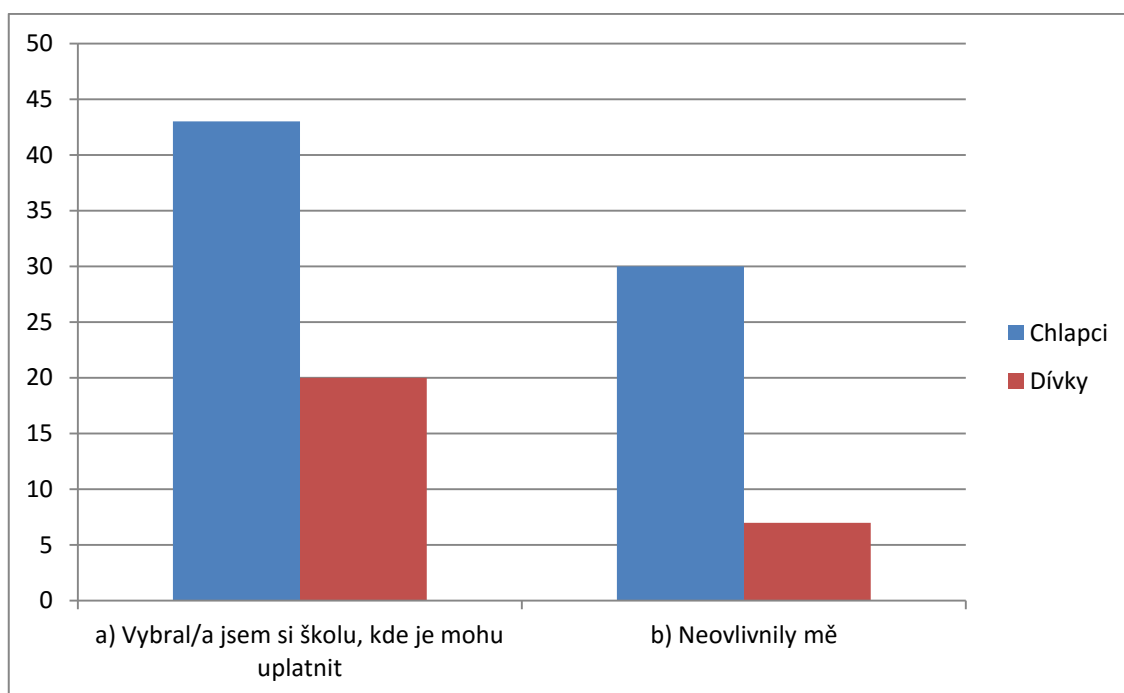
Otázka č. 5 - Jak ovlivnily tvoje zájmy (koníčky) volbu budoucí školy či povolání?

Díky získaným výsledkům se potvrdilo, že zájmy při výběru budoucí vzdělávací instituce ovlivňují více než polovinu dotazovaných žáků. Tuto odpověď uvádí 43 (58,9%) chlapců a 20 dívek (74,1%). 7 (25,9%) dívek a 30 (41,4%) chlapců uvedlo, že zájmy jejich volbu střední školy neovlivnily. Z odpovědí tedy vyplývá, že volba povolání je u žáků ovlivněna aktuálními zájmy a přitažlivostí vykonávané profese, tudíž jim bude přinášet pocit seberealizace a osobního uspokojení. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.5.

Tabulka č.5: Ovlivnění volby školy či povolání zájmy žáka

Znak	a) Vybral/a jsem si školu, kde je mohu uplatnit		b) Neovlivnily mě	
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Chlapci	43	58,9	30	41,1
Dívky	20	74,1	7	25,9

Graf č.5: Ovlivnění volby školy či povolání zájmy žáka

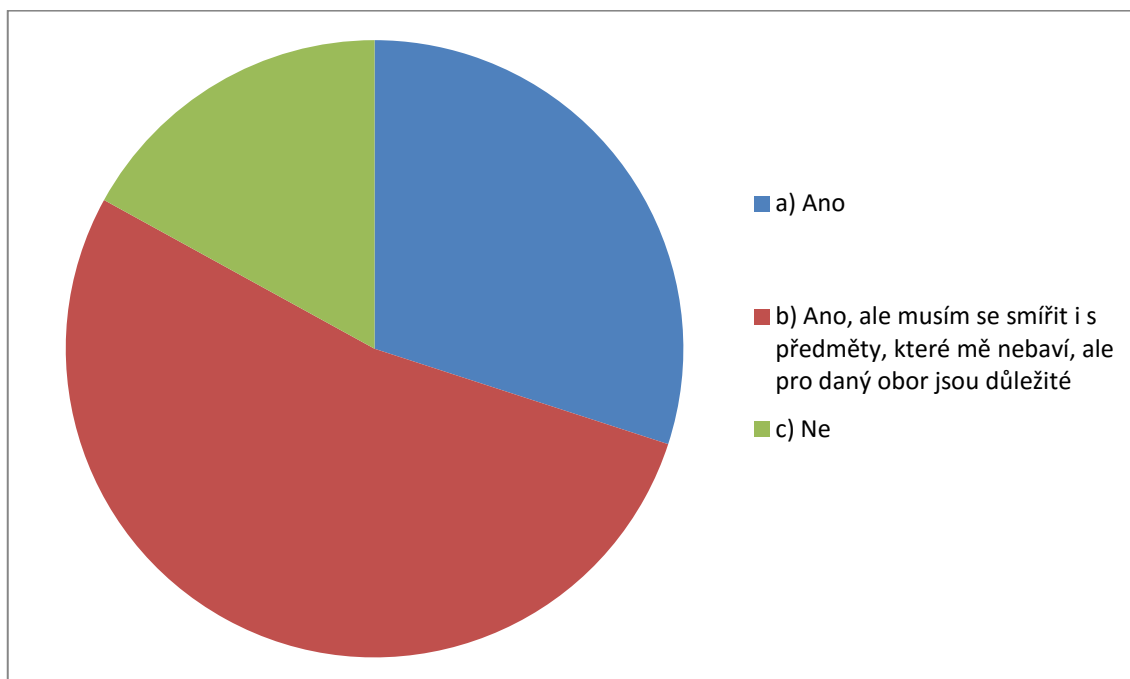
Otázka č. 6 - Vybíral/a jsi SŠ s ohledem na předměty, které tě baví?

Výsledky výzkumu ukázaly, že u 83 (53%) žáků mají vliv na volbu budoucí střední školy předměty, které je baví, z toho 30 (30%) žáků si uvědomuje, že bude muset překonat předměty, které je nebaví, ale jsou pro daný obor důležité. Nejmenší počet žáků si nevybíralo budoucí střední školu s ohledem na předměty, které je baví. Tato odpověď byla zaznamenána u 17 (17%) žáků. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.6.

Tabulka č.6: Vliv předmětů na volbu střední školy

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a)Ano	53	53
b)Ano, ale musím se smířit i s předměty, které mě nebaví, ale pro daný obor jsou důležité	30	30
c)Ne	17	17

Graf č.6: *Vliv předmětů na volbu střední školy*

Cíl č. 4. Které vzdělávací instituce nebo osoby stimulují žáky při výběru střední školy?

K naplnění tohoto cíle došlo v otázce číslo 7 a 8.

Úloha třídních učitelů, učitelů a výchovných poradců při volbě vzdělávací dráhy je důležitá. Učitelé společně s rodiči působí na formování a utváření si představy o výběru střední školy. Lze tedy říci, že u žáků plní významnější role třídní učitel než výchovný poradce. Poradenským pracovníkům přisuzují žáci nižší míru vlivu.

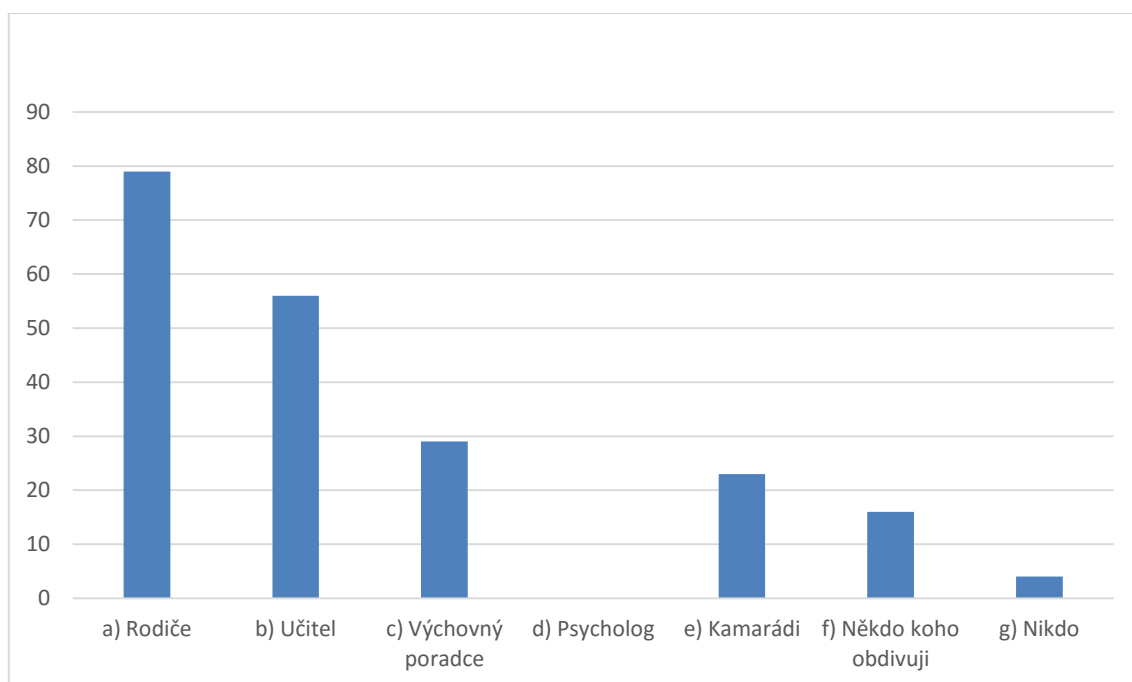
Otázka č. 7 - Kdo tě nejvíc ovlivnil při výběru školy?

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že nejvíce jejich rozhodování ovlivňují rodiče, které uvedlo 79 (38,2%) žáků. Mezi další osoby ovlivňující volbu povolání žáci uvedli učitele, tato odpověď byla zaznamenána u 56 (27%) žáků. Výchovný poradce ovlivnil 29 (14%) žáků. 23 (11,1%) žáků napsalo, že na ně mají vliv kamarádi a 16 (7,7%) žáků ovlivňuje osoba, kterou obdivují. 4 (2,0%) žáky neovlivnil nikdo z uvedených osob. U dotazovaných osob neměl psycholog žádný vliv. U této otázky mohli žáci zatrhnout až tři odpovědi. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.7.

Tabulka č.7: *Osoby ovlivňující volbu školy*

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a)Rodiče	79	38,2
b)Učitel	56	27,0
c) Výchovní poradce	29	14,0
d)Psycholog	0	0
e) Kamarádi	23	11,1
f) Někdo, koho obdivuji	16	7,7
g) Nikdo	4	2,0

Graf č.7: *Osoby ovlivňující volbu školy*

Otázka č.8 - Požádal/a jsi o radu některou z následujících osob či institucí?

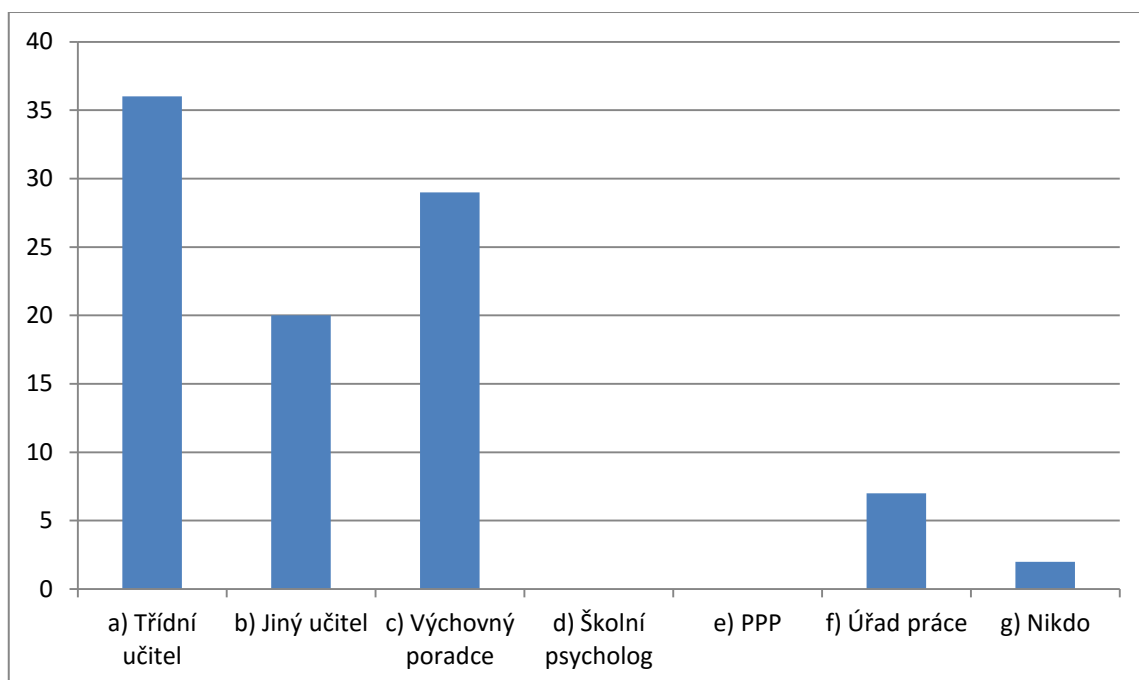
Díky dotazníkovému šetření bylo zjištěno, že žáci nepožádali o žádnou radu školního psychologa ani pedagogicko-psychologickou poradnu. Nejvíce žáci využívají při své volbě rad od třídního učitele, tuto odpověď zaznamenalo 36 (36%) žáků. Jiný učitel ovlivnil 20 (20%) žáků. 29 (29%) žáků ovlivnil výchovný poradce. 7 (7%) žáků

ovlivnila návštěva úřadu práce. 2 (2%) žáci uvedli, že nepožádali o radu nikoho z uvedených osob. Žáci mohli zatrhnout i více odpovědí než jednu. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.8.

Tabulka č.8: *Využívání rad*

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a)Třídní učitel	36	36
b)Jiný učitel	20	20
c)Výchovný poradce	29	29
d)Školní psycholog	0	0
e)PPP	0	0
f) Úřad práce	13	13
g) Nikdo	2	2

Graf č.8: *Využívání rad*

Cíl č. 5. Do jaké míry ovlivňuje rozhodování žáků volbu střední školy účast na burzách škol nebo na dnech otevřených dveří?

Tento cíl byl sledován v otázce č. 9 a 10.

Žákům při rozhodování o další střední škole pomáhají i informace poskytnuté na burzách středních škol, zorientují se v nabídce vyššího sekundárního vzdělávání, komunikují s kompetentními osobami a získají nejenom množství informací, ale i tištěné letáčky. Návštěva na dnech otevřených dveří velkou mírou ovlivňuje jejich rozhodování při volbě střední školy. Lze tedy říci, že tato návštěva představuje jedinou příležitost, jak se osobně seznámit s prostředím, vybavením a atmosférou školy, pedagogickým sborem, dozvědět se konkrétní informace o střední škole, jejich aktivitách, přijímacím řízení a podmínkách přijetí. Musíme ale konstatovat, že u všech žáků nedošlo k ovlivnění jejich rozhodování o budoucí střední škole, i když se těchto akcí zúčastnili.

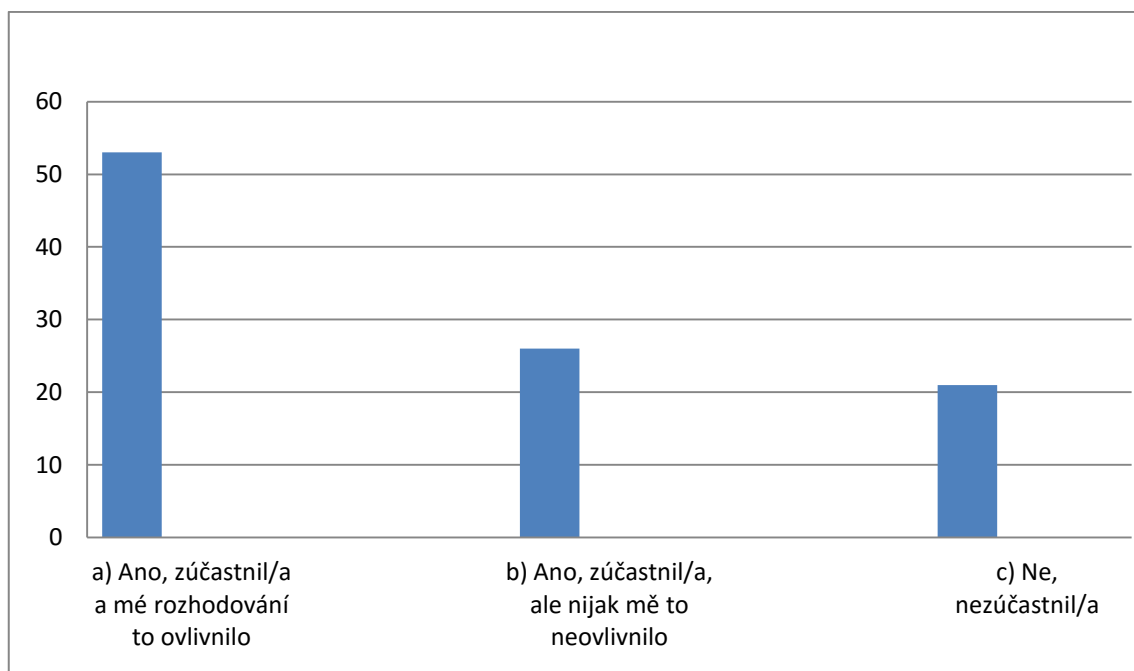
Otázka č.9 – Zúčastnil/a ses burzy středních škol? Ovlivnila nějak tvé rozhodování?

Z výsledků vyplývá, že 53 (53%) žáků se zúčastnilo burzy škol a jejich rozhodnutí o budoucí vzdělávací dráze to ovlivnilo. 26 (26%) žáků se burzy také zúčastnilo, ale jejich volbu to neovlivnilo. 21 (21%) žáků se burzy škol nezúčastnilo. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.9.

Tabulka č.9: *Účast na burzách škol a vliv na rozhodování*

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a)Ano, zúčastnil/a a mé rozhodování to ovlivnilo	53	53
b)Ano, zúčastnil/a, ale nijak mě to neovlivnilo	26	26
c)Ne, nezúčastnil/a	21	21

Graf č.9: Účast na burzách škol a vliv na rozhodování

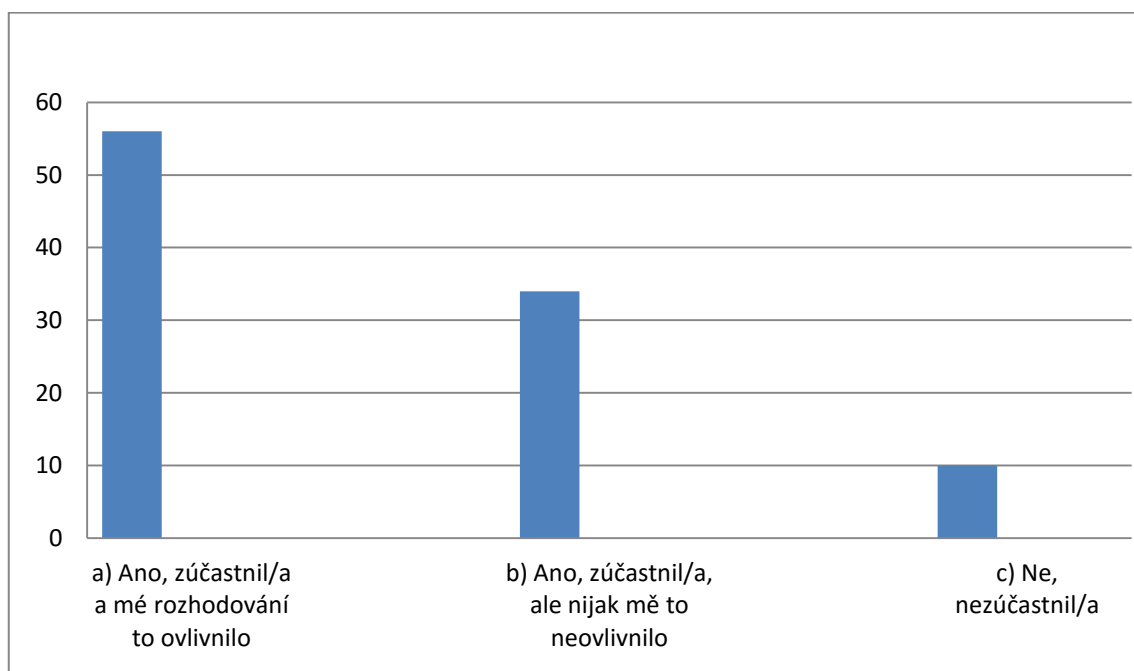
Otázka č. 10 - Zúčastnil/a ses dnů otevřených dveří na některé SŠ? Ovlivnilo nějak tvé rozhodování?

Výsledky výzkumu ukazují, že 56 (56%) žáků se zúčastnilo dnů otevřených dveří a jejich rozhodování při volbě budoucí školy to ovlivnilo. 34 (34%) žáků se také zúčastnilo dnů otevřených dveří, ale jejich rozhodování to neovlivnilo. 10 (10%) žáků se těchto dnů neúčastnilo. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.10.

Tabulka č.10: Účast na dnech otevřených dveří a vliv na rozhodování

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) Ano, zúčastnil/a a mé rozhodování to ovlivnilo	56	56
b) Ano, zúčastnil/a, ale nijak mě to neovlivnilo	34	34
c) Ne, nezúčastnil/a	10	10

Graf č.10: Účast na dnech otevřených dveří a vliv na rozhodování

Cíl č. 6. Vliv informací získaných na internetu na volbu svého budoucího povolání?

Tento cíl byl sledován v otázce č.11.

Byla zde nalezena souvislost využívání internetu k zjišťování informací o volbě svého budoucího povolání. Vliv informací získaných z internetu ovlivňuje obě pohlaví. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.11.

Otázka č. 11 - Zjišťovali jste nějaké informace o volbě svého budoucího povolání na internetu?

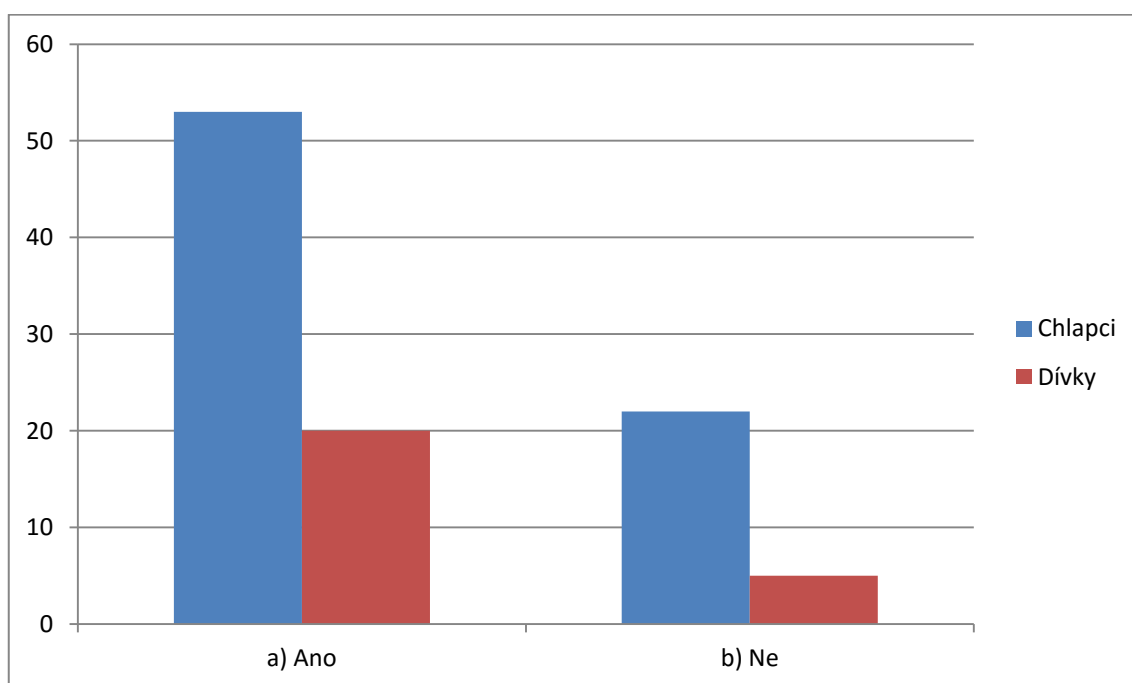
Díky získaným výsledkům se potvrdilo, že internet při zjišťování informací o volbě budoucí školy chlapci i dívky využívají. Z šetření vyplývá, že 53 (72,6%) chlapců a 22 (81,5%) dívek zjišťovali informace o volbě svého budoucího povolání na internetu. Naopak 5 (18,5%) dívek a 20 (27,4%) chlapců uvedlo, že internet na získání informací o budoucím povolání nevyužilo.

Tabulka č.11: *Vliv informací získaných z internetu na volbu budoucího povolání*

Znak	a) Ano		b) Ne	
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Chlapci	53	72,6	20	27,4
Dívky	22	81,5	5	18,5

Graf č.11: *Vliv informací získaných z internetu na volbu budoucího povolání*

Cíl č. 7. Jaký postoj mají rodiče k rozhodnutí žáka?

Cíl byl naplněn v otázce č. 12.

Žáci se přiklánějí k názoru, že rodiče s jejich rozhodnutím spíše souhlasí. Zajímavá situace, která byla zaznamenána pouze u dvou chlapců, je, že rodiče do rozhodování nezasahují a volbu další vzdělávací a profesní dráhy ponechávají na nich. Lze tedy říct, že tento přístup je předpokladem rozhodnutí chlapců proto, co je bude bavit. Když si další vzdělávací dráhu chlapci navíc zvolí sami, nemohou pak rodičům vyčítat, že je nutili do něčeho, co sami nechtěli. Nátlak a způsob ovlivňování

těchto chlapců asi nepovažují rodiče za vhodný. U dívek tato odpověď nebyla zaznamenána. Dívky se přiklánějí k názoru, že volba budoucí profese není pouze jejich věc a rodiče tuto volbu nenechávají jen na nich. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.12.

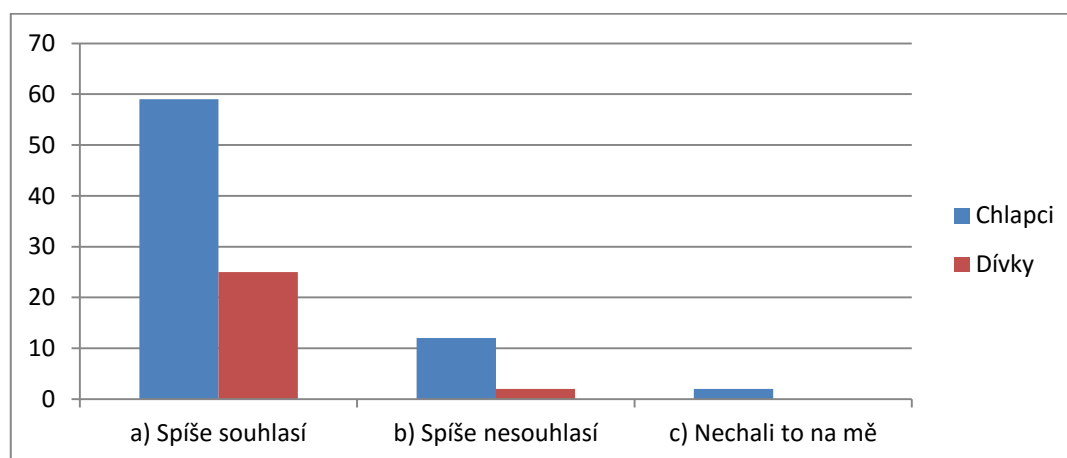
Otázka č. 12 - Souhlasí rodiče s tvým rozhodnutím?

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že rodiče s rozhodnutím svého syna nebo dcery souhlasí a to přes polovinu dotazovaných žáků. Toto tvrzení uvedlo 59(80,9%) chlapců a 25 (92,6%) dívek. Naproti tomu 12 (16,4%) chlapců a 2 (7,4%) dívky odpověděly, že rodiče s jejich volbou nesouhlasí. U 2 (2,7%) chlapců nechali rodiče rozhodování na nich samotných, naopak u dívek tato situace nenastala.

Tabulka č.12:Rozhodnutí žáka z pohledu rodičů

Znak	a) Spíše souhlasí		a) Spíše nesouhlasí		c) Nechali to na mně	
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Chlapci	59	80,9	12	16,4	2	2,7
Dívky	25	92,6	2	7,4	0	0

Graf č.12: Rozhodnutí žáka z pohledu rodičů

Cíl č. 8. Který typ školy žáci základní školy chtějí studovat?

Tento cíl byl sledován v otázce č. 13.

Budoucnost vnímaná očima žáků je taková, že žádný z dotazovaných žáků po ukončení povinné devítileté docházky nechce jít rovnou do práce. Lze tedy konstatovat, že žáci mají zájem o další studium, ať už ukončené maturitou nebo studium na odborných učilištích bez maturity. Zajímavé je, že více než polovina žáků chce jít studovat střední odbornou školu. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.13.

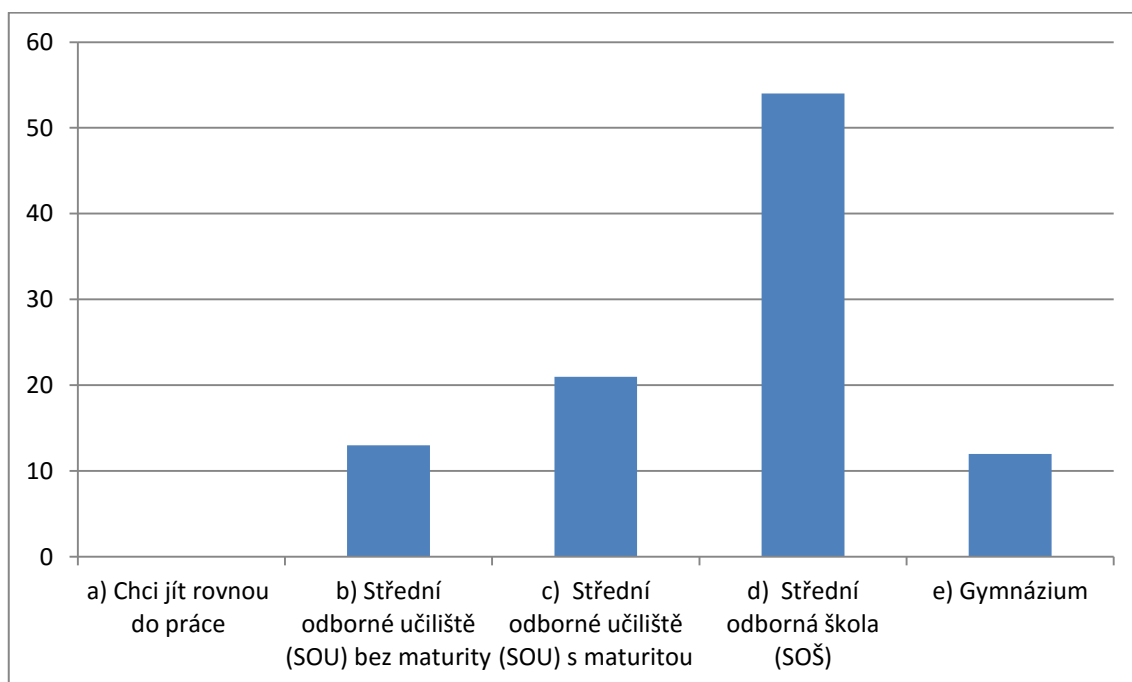
Otázka č. 13 - Jaký typ školy chceš jít po dokončení ZŠ studovat?

Dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že žáci po dokončení povinné školní docházky chtějí jít dále studovat. 54 (54%) žáků chce jít studovat střední odbornou školu, 21(21%) na střední odborné učiliště zakončenou maturitní zkouškou a 13 (13%) na střední odborné učiliště bez maturity. 12 (12%) žáků by chtělo jít po dokončení základní školy na gymnázium.

Tabulka č.13: *Volba preferované školy*

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) Chci jít rovnou do práce	0	0
b) Střední odborné učiliště (SOU) bez maturity	13	13
c) Střední odborné učiliště (SOU) s maturitou	21	21
d) Střední odborná škola (SOŠ)	54	54
e) Gymnázium	12	12

Graf č.13: Volba preferované školy

Cíl č. 9. Jakého nejvyššího vzdělání by žáci základní školy chtěli dosáhnout?

Tento cíl byl naplněn v otázce číslo 14.

Lze konstatovat, že nejvyšší vzdělání, které žáci nechtějí dosáhnout je základní. Nejvyšší dosažené vzdělávání je určitě ovlivněno správnou volbou budoucího povolání či rozhodnutí o směru dalšího studia. Nemůžeme říci, že všichni dotazovaní žáci se touto otázkou už zabývali. Jejich představa o svém nejvyšším vzdělání mnohdy nekončí jen maturitou. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce a grafu č.14.

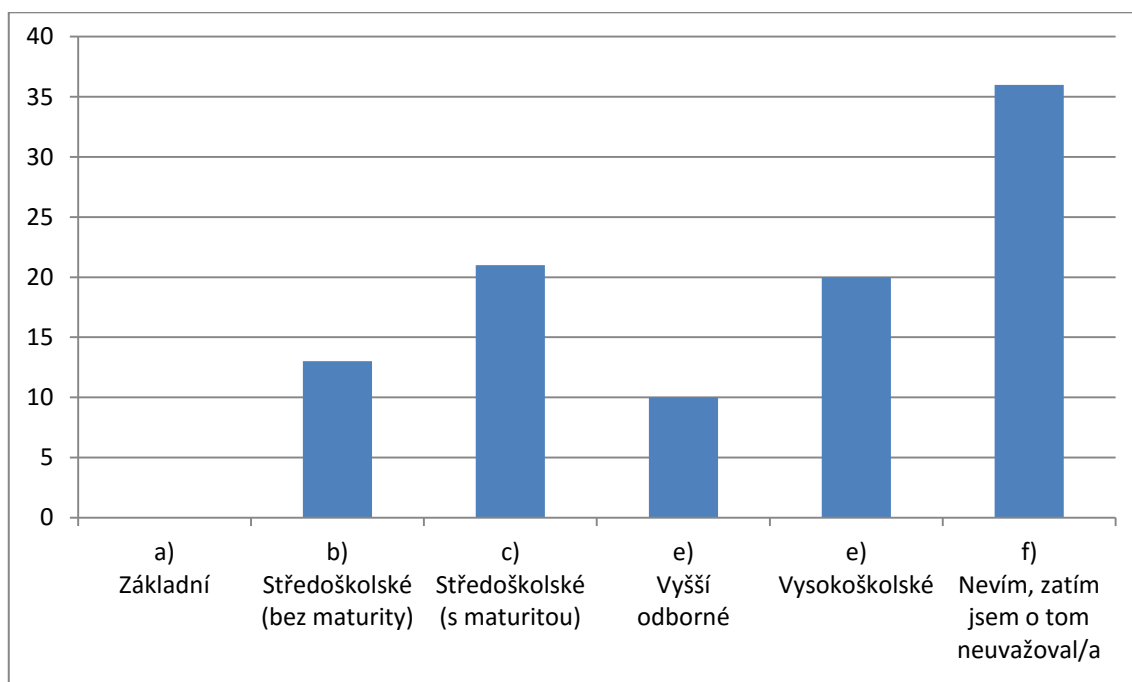
Otázka č. 14 - Jakého nejvyššího vzdělání bys chtěl/a dosáhnout?

Z výsledků vyplývá, že žáků, kteří zatím neuvažovali o nejvyšším vzdělání, kterého by chtěli dosáhnout, byl nejvyšší počet. Toto tvrzení uvedlo 36 (36%) žáků. Vysokoškolského vzdělání by chtělo dosáhnout 20 (20%) žáků a 10 (10%) žáků vyšší odborné vzdělání. 21(21%) žáků se spokojí se středoškolským vzdělání s maturitou a 13 (13%) žáků se středoškolským vzděláním bez maturity. Žádný žák nechce mít pouze základní vzdělání.

Tabulka č.14: Nejvyšší dosažené vzdělání očima žáka

Znak	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) Základní	0	0
b)Střední (bez maturity)	13	13
c)Středoškolské (s maturitou)	21	21
d)Vyšší odborné	10	10
e)Vysokoškolské	20	20
f)Nevím, zatím jsem o tom neuvažoval/a	36	36

Graf č.14: Nejvyšší dosažené vzdělání očima žáka

10.2 Testování hypotéz

Hypotéza H1: Při výběru střední školy nejvíce žáky ovlivňují rodiče.

Hypotéza č. 1 se potvrdila. Na volbu další vzdělávací dráhy u žáků ukončujících povinnou školní docházku mají velký vliv jejich zákonní zástupci, kteří považují tuto volbu za významný životní krok, kde je žáci sami vyhledávají a respektují rady od svých rodičů. Tuto skutečnost potvrdilo 38,2 % dotazovaných žáků.

Hypotéza H2: Žáci při volbě střední školy žádají více o rady třídního učitele než výchovného poradce.

Hypotézu č. 2 přijímám. Odpovědi 36% dotazovaných žáků potvrzují, že důležitou úlohu při volbě další vzdělávací dráhy hrají rady třídního učitele. Třídní učitel je v užším kontaktu se žákem a má v řadě případů významnější roli než výchovný poradce, je více informován s rodinnými poměry, studijními předpoklady, zájmy i vlastnostmi žáka. Na třídních schůzkách aktivněji hovoří se zákonnými zástupci o volbě budoucí střední školy. Proto se stává vyhledávanější osobou při volbě budoucího povolání než výchovný poradce, kterého požádalo o radu 29 % dotazovaných žáků.

Hypotéza H3: Míru rozhodování o budoucí škole ovlivní účast na dnech otevřených dveří.

Hypotéza č. 3 se potvrdila. Účast na dnech otevřených dveří ovlivnila rozhodování o budoucí škole 56% dotazovaných žáků. Žáci zde mají možnost si promluvit se studenty vybrané vzdělávací instituce a získat od nich důležité informace, ke kterým patří například: hodnocení dané vzdělávací instituce, zda jsou studenti se svou volbou školy spokojeni, náročnost studia, oblíbenost předmětů, zvládnutí přijímacích zkoušek či informace o organizaci celé školy.

Domnívám se, že žáci, kteří navštívili dny otevřených dveří vzdělávacích institucí, porovnávají si získané informace, a tím si utvářejí ucelený obraz o dané vzdělávací instituci, který je vede ke konečnému rozhodnutí.

10.3 Shrnutí výsledků výzkumu

Úkolem je posoudit hodnotu získaných poznatků nejen pro pedagogickou a poradenskou praxi, ale i pro samotnou základní školu, ve které bylo prováděno toto šetření. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, proces volby střední školy u žáků osmých a devátých tříd. Pro praktické šetření byl použit dotazník, který byl sestaven tak, aby zahrnoval faktory, které tuto volbu u žáků ovlivňují, včetně jejich představ o své budoucí vzdělávací dráze. Šetření dospělo k těmto výsledkům.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 100 žáků základní školy, z toho 73 chlapců a 27 dívek. Výzkumný soubor, z hlediska pohlaví žáků, nebyl vyrovnaný. V zastoupení jednotlivých tříd byl počet žáků vyrovnaný ve věku 14 až 16 let.

Volba budoucí střední školy není rozhodnutí, které žáci, ukončující povinnou školní docházku, učiní ze dne na den. Jejich rozhodování je pro 68,5% dotazovaných chlapců a 63% dotazovaných dívek těžké a dlouho váhají, než se rozhodnou. Velmi překvapivé bylo zjištění, že 65,8 % chlapců a 51,9 % dívek si vybírají další vzdělávací dráhu s ohledem na své budoucí uplatnění na trhu práce. 34,2% chlapců a 48,1% dívek své uplatnění na trhu práce zatím neřešili.

Největší vliv, který se promítá do rozhodování žáků při výběru střední školy nebo budoucího povolání, jsou u 38,2 % žáků rodiče. U 17,3 % dotazovaných žáků má vliv na jejich rozhodování zájem o obor. Nelze ani opomenout koníčky a zájmy, které ovlivnily 58,9 % chlapců a 30% dívky. Další fakt, který ovlivňuje u 53% dotazovaných žáků, při volbě vzdělávací dráhy jsou předměty, které je baví.

V oblasti osob působících na volbu vzdělávací dráhy byl zjištěn vliv třídního učitele u 36 % žáků, jiného učitele u 20 % žáků a vliv výchovného poradce u 14 % žáků. Úřad práce ovlivnilo 13% dotazovaných žáků. Účast na burzách škol ovlivnilo 53% žáků. Představu o své budoucí vzdělávací dráze u 56 % žáků pozitivně ovlivnila i účast na dnech otevřených dveří. V dotaznících bylo u 53 % chlapců a 22 % dívek zjištěno využití internetu pro získávání informací o volbě svého budoucího povolání.

Žáci po dokončení povinné devítileté školní docházky chtějí jít dále studovat. U 80,9% chlapců a 92,6 % dívek rodiče s volbou budoucího povolání svého dítěte spíše souhlasí. 54 % dotazovaných žáků chce po dokončení základní školy studovat střední odbornou školu. Nejvyšší dosažené vzdělání, kterého by chtělo ze 100 dotazovaných žáků je středoškolské s maturitou, toto tvrzení bylo zaznamenáno u 21 % žáků. V dotaznících se však ukázalo, že nejvyšší počet žáků a to 36 % dotazovaných zatím neuvažovalo, o tom jakého nejvyššího vzdělání by chtěli dosáhnout.

K závěrečnému rozhodnutí vede dlouhá cesta, kde žáci poznávají sami sebe i svět práce. Nacházejí se ve vývojovém období pubescence a v mnoha případech nejsou dostatečně zralí a to jak psychicky, fyzicky, tak i sociálně, aby udělali tak vážné rozhodnutí. Potřebují pomoc s rozvojem svých dovedností, schopností a zájmů, ale také k získávání, utřídění, srovnání, popřípadě ujasňování informací, aby se správně rozhodli.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zaměřila na velice složitý proces volby střední školy u žáků dokončujících povinnou devítiletou školní docházku.

Praktický výzkum byl proveden na vzorku 100 žáků Základní školy Jana Václava Sticha Punta v Žehušicích. Věk žáků je v rozmezí 14 až 16 let. Předpoklad pro praktické šetření byl, že vize žáka, názor rodičů a rodiny, vliv vrstevníků, rady učitelů, třídních učitelů, výchovných poradců, burzy a veletrhy škol i internet ovlivňují proces volby střední školy u žáků osmých a devátých tříd.

Po provedení praktického šetření a zpracování dat byly zjištěny výsledky v procesu jejich volby budoucí vzdělávací dráhy. Většina žáků vnímá rodiče jako hlavní stimul v jejich rozhodovacím procesu. Rodiče jsou tedy nejvlivnějšími osobami ze sociálního okolo žáka, které na jejich rozhodování o další vzdělávací dráze působí. Svůj podíl vlivu má také základní škola, kde učitelé, třídní učitelé i výchovný poradci, poskytují kariérové poradenství.

Další vliv, který vyplynul z praktického šetření, je vliv informací o možnostech uplatnění absolventů jednotlivých oborů na trhu práce, šance uspět na zvolené střední škole v přijímacím řízení, obsah a náročnost studia, obsah profesí a spokojenost absolventů se studovaným oborem, které získají účastí na burzách a veletrzích škol.

Internet, kde žáci a jejich zákonní zástupci získávají informace, je žáky hodnocen jako efektivní.

V bakalářské práci jsem postihla jen nepatrnou část velice komplexní problematiky. Pozornost jsem zaměřila na hodnocení vybraných činitelů spojených s volbou další vzdělávací a profesní dráhy u žáků základní školy. Proces volby střední školy naznačil další směry šetření v této problematice, které by byly přínosem pro pedagogickou a poradenskou praxi v oblasti přípravy žáků ukončujících povinnou školní docházku na volbu další vzdělávací a profesní dráhy.

Cíl práce byl splněn.

Použitá literatura:

- [1] BĚLOHLÁVEK, F. *Osobní kariéra*. Praha: Grada, 1994, 109 s. ISBN 80-7169-083-X.
- [2] ČÁP, J. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-717-8463-X.
- [3] HAVLOVÁ, J. *Profesní dráha ve 20. století: úvod do sociologie povolání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996, 148 s. ISBN 80-718-4220-6.
- [4] HLAĎO, Petr. *Rozhodování žáků absolventských ročníků základních škol o další vzdělávací a profesní dráze: analýza na základě dotazníkového šetření a ohniskových skupin*. Vyd. 1. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. ISBN 978-80-7375-874-5.
- [5] HŘEBÍČEK, L. *Profesionální orientace mládeže*. Praha: Státní Pedagogické nakladatelství, 1984, 127s.
- [6] KATRŇÁK, Tomáš. *Odsouzení k manuální práci: vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-29-6.
- [7] KOŠČO, J. *Psychologické poradenstvo v školskom a profesionálnom vývine: teoretické a spoločenské predpoklady*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1971, 300 s.
- [8] POLEDŇOVÁ, I. *Sebepojetí dětí a dospívajících v kontextu školy*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5085-3.
- [9] PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*. 1.vyd. Praha: Portál, 1995, 292 s. Psyché (Grada). ISBN 80-717-8029-4.

- [10] PRŮCHA, J., MAREŠ J. a WALTEROVÁ E. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- [11] STRAGE, A.A., & BRANDT, T.S. Authoritative Parenting and College Students' Academic Adjustment and Success. *Journal of Educational Psychology*, 91(1), 1999, 146-156. ISBN 0022-0663.
- [12] STRÁDAL, J., MERTIN, V., & ÚLOVCOVÁ, H. *Úvod do problematiky*. In L. BERNÝ, J. CIPROVÁ, & V. MERTIN (Eds.), *Poradce k volbě povolání: pro výchovné poradce a učitele ZŠ* (s. 1-5). Praha: Josef Raabe, 2002. ISSN 1801-8440.
- [13] ŠMÍDOVÁ, I. Sekretářsky a mechanici CNC strojů. ZN. svobodně: Šance na pracovním trhu a rodinná rozhodování. In JARKOVSKÁ, L. et al., *S tenderem na trh: rozhodování o dalším vzdělávání patnáctiletých*. Praha: Sociologické nakladatelství. 2010, s 92-118. ISBN 978-80-7419-030-8.
- [14] ŠMÍDOVÁ, I., JANOUŠKOVÁ, K., & KATRŇÁK, T. Faktory podmiňující vzdělanostní aspirace a vzdělanostní segregaci dívek a chlapců v českém vzdělávacím systému. *Sociologický časopis*, 44(1), 2008, 23-53. ISBN 0038-0288.
- [15] TAYLOR, M.J. Post-16 Options: Young People's Awareness, Attitudes, Intentions and Influences on Their Choice. *Research Papers in Education*, 7(3), 1992, 301-335. ISSN 0267-1522.
- [16] VALIŠOVÁ A., KASÍKOVÁ H. a BUREŠ M. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, 456 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3357-9.
- [17] VENDEL Š., *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008, 224 s. ISBN 978-80-247-1731-9.

- [18] WALTEROVÁ E., GREGER D. *Přechod žáků ze základní na střední školu v kontextu teorií, výzkumů a vzdělávací reality*. In WALTEROVÁ, E., GREGER, D. a kol.: *Přechod žáků ze základní na střední školu: pohledy výzkumů*. Brno. Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-179-9.
- [19] ŽÁKOVÁ E. *Volba povolání žáků 9. Tříd a faktory, které ji ovlivňují*. Brno, 2014. Pedagogická fakulta Masarykova Univerzita, Katedra psychologie. Vedoucí Práce: Mgr. Et Mgr. Jan Mareš, Ph.D.

Internetové zdroje:

- [1] <http://www.atlasskolstvi.cz/>
- [2] <http://www.occupationsguide.cz/>
- [3] <http://portal.mpsv.cz/>

Seznam obrázků:

Obrázek 3.2: Internetové stránky – Atlas školství

Obrázek 3.3: Internetové stránky – Průvodce světem povolání

Obrázek 3.4: Internetové stránky – Integrovaný portál

Seznam tabulek:

Tabulka č.1: Rozdělení žáků podle tříd a pohlaví

Tabulka č.2: Obtížnost rozhodování

Tabulka č.3: Úvahy žáků o uplatnění po dokončení školy

Tabulka č.4: Ovlivnitelnost žáků při výběru školy či budoucího povolání

Tabulka č.5: Ovlivnění volby školy či povolání zájmy žáka

Tabulka č.6: Vliv předmětů na volbu střední školy

Tabulka č.7: Osoby ovlivňující volbu školy

Tabulka č.8: Využívání rad

Tabulka č.9: Účast na burzách škol a vliv na rozhodování

Tabulka č.10: Účast na dnech otevřených dveří a vliv na rozhodování

Tabulka č.11: Vliv informací získaných z internetu na volbu budoucího povolání

Tabulka č.12: Rozhodnutí žáka z pohledu rodičů

Tabulka č.13: Volba preferované školy

Tabulka č.14: Nejvyšší dosažené vzdělání očima žáka

Seznam grafů:

Graf č. 1: Rozdělení žáků podle tříd a pohlaví

Graf č. 2: Obtížnost rozhodování

Graf č. 3: Úvahy žáků o uplatnění po dokončení školy

Graf č. 4: Ovlivnitelnost žáků při výběru školy či budoucího povolání

Graf č. 5: Ovlivnění volby školy či povolání zájmy žáka

Graf č. 6: Vliv předmětů na volbu střední školy

Graf č. 7: Osoby ovlivňující volbu školy

Graf č. 8: Využívání rad

Graf č. 9: Účast na burzách škol a vliv na rozhodování

Graf č. 10: Účast na dnech otevřených dveří a vliv na rozhodování

Graf č. 11: Vliv informací získaných z internetu na volbu budoucího povolání

Graf č. 12: Rozhodnutí žáka z pohledu rodičů

Graf č. 13: Volba preferované školy

Graf č. 14: Nejvyšší dosažené vzdělání očima žáka

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Dotazník

